


Be 4. 40

R40088



Digitized by the Internet Archive
in 2015

<https://archive.org/details/b21721774>

Watsman

JOSEPHI JACOBI PLENCK,

*Chirurgiæ Doctoris, nec non Chirurgiæ, Anatomes
atque Artis Obstetriciæ Professoris Regii, publici ac
ordinarii in Regia Universitate Budensi.*

DOCTRINA

DE

MORBIS CUTANEIS

QUA HI MORBI IN SUAS CLASSES, GENERA
ET SPECIES REDIGUNTUR.



Editio secunda, aucta.

V I E N N Æ,
APUD RUDOLPHUM GRÆFFER.

I 7 8 3.

58

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

V I R O

PERILLUSTRI, EXPERTISSIMO,

DOCTISSIMO, AC CELEBERRIMO

JOANNI ALEXANDRO

B R A M B I L L A

SAC. CÆS. REG. APOST. MAJ.

CHIRURGO PRIMARIO

NEC NON

EXERCITUM ET PRÆTORIANORUM IM-

PERIALIUM CHIRURGO SUPREMO

ACADEMIÆ CHIRURGICÆ REGIÆ

PARISIENSIS, MONTISPESUL.

BONONIENSIS ET MANTI-

NENS. MEMBRO

Hoc qualecunque opusculum in amicitiae,
observantiaeque monumentum

DEDICAT ET CONSECRAT

AUTHOR.



P R Æ F A T I O.

MORBORUM, qui cūtem humanam affligunt, multitudo, atque varietas, causarum, a quibus ii proveniunt, obscuritas, & quæ inde nascitur sanandi difficultas, diversitasque, hanc medicinæ, chirurgiæque doctrinam tyronibus difficillimam & vix extricabilem reddidere. Authores demum, quos consultum adire licet, pauci sunt, quorum alii hoc, licet omnis ævi frequens morborum genus, nonnisi citissimo tetigere calamo; alii vago ac non constanti nominum usu diagnosim, curandique rationem effecere incertam.

Hæc sunt, quæ me incitabant; ut hanc vastam indigestamque horum morborum molem in systema redigere adlaborarem. Opusculum hoc, quod in usum meorum Auditorum concinnaveram, centum & quindecim genera complectitur affectuum cutaneorum; morbos chronicos diligenter descripsi, exanthematum autem febrilium solum adjeci differentiam & diagnosim, qua a

P R Æ F A T I O.

fe & a similibus distinguantur; curatio enim exanthematum febrilium in sola sanatione febris, a qua profluunt, consistit, quæ ad aliam pathologiæ spartam pertinet.

Multum equidem, gratus fateor, celeberrimis viris, qui nuper generica morborum systemata condidere, SAUVAGESIO, LINNÆO, VOGELIO, MACBRIDIO, CULLENIO, SAGARO, HARTMANNO, LORRYO, DANIELIO debeo, quorum systematibus sæpe cum uberrimo fructu usus sum, nec tamen superfluam me navasse operam opinor, si ea attendas, quæ adjeci, correxi, dilucidavi.



CLASSES


MORBORUM CUTANEORUM.

- I. CLASSIS. MACULÆ, *die Flecke.*
- II. ——— PUSTULÆ, *die Eiterblattern.*
- III. ——— VESICULÆ, *die Wasserblattern.*
- IV. ——— BULLÆ, *die Blasen.*
- V. ——— PAPULÆ, *die Knoten.*
- VI. ——— CRUSTÆ, *die Rauden.*
- VII. ——— SQUAMMÆ, *die Schuppen.*
- VIII. ——— CALLOSITATES, *die Schwellen.*
- IX. ——— EXCRESCENTIÆ CUTANEÆ,
die Hautgewächse.
- X. ——— ULCERA CUTANEA, *die Haut-*
geschwüre.
- XI. ——— VULNERA CUTANEA, *die*
Hautwunden.
- XII. ——— INSECTA CUTANEA, *die Haut-*
insekten.
- XIII. ——— MORBI UNGUIUM, *die Nägel-*
krankheiten.
- XIV. ——— MORBI PILORUM, *die Haar-*
krankheiten.



GENERA ET SPECIES MORBORUM CUTANEORUM.

CLASSIS I. MACULÆ.



Maculæ fuscæ.

Lentigo, die Sommersprosse.

Ephelis, die Leberflecke.

Fuscedo cutis, die braune Haut.

Flavedo cutis, die gelbe Haut.

Maculæ rubræ.

Gutta rosacea, der Kupferbandel.

Stigma, der rothe Punkt.

Erythema, die Hautröthe.

Morbilli, die Kindsflecken.

Scarlatina, der Scharlachauschlag.

Urticaria, der Brennesselauschlag.

Maculæ venereæ, die venerische Flecke.

Esseræ, die flache rothe Flecke.

Psudraciæ, die erhobene rothe Flecke.

Rubedo cutis, die rothe Haut.

Zona seu Zoster, die Feuergürtel.

Macula lata Plateri, seu Ignis sacer, der Feuerfleck.

Maculae lividae.

Ecchymoma, der blaue Fleck.

Livor cutis, die schwarzblaue Haut.

Vibex, der Streif.

Maculae scorbuticae, die Scharbocksflecke.

Maculae gangraenosa, die Brandflecke.

Petechiae, die Petechen.

Maculae nigrae.

Melas, der schwarzgefleckte Ausatz.

Melasma, der schwarze Fleck.

Noma, der Kinderbrand, oder Todtenwurm.

Nigredo cutis, die schwarze Haut.

Maculae albæ.

Alphos, der weisgefleckte Ausatz.

Albor cutis, die weiße Haut.

Pallor cutis, die bleiche Haut.

Maculae incerti coloris.

Maculae maternæ, die Muttermahle.

Maculae artificiales, die gekünstelte Flecke.

Cutis variegata, die gefleckte Haut.

Cutis fucata, die geschminkte Haut.

Cutis unctuosa, die glänzende Haut.

CLASSIS II. PUSTULÆ.

Pustulæ, *die Eiterfinnen.*

Scabies, *die Krätze.*

Variolæ, *die Kindspocken.*

Varicellæ, *die unächten Kindspocken.*

Terminthus, *die Erbsenblattern.*

CLASSIS III. VESICULÆ.

Sudamen, *die Schweisblattern.*

Miliare, *die Frisfelblattern.*

Hydatis, *die Wasserblasen.*

Vesiculæ cristallinæ genitalium, *die Crystallblattern
der Schaamtheilen.*

Uritis, *die Brennblattern.*

CLASSIS IV. BULLÆ.

Phyma, *die Eiterblasen.*

Bullæ, *die Wasserblasen.*

Pemphygus, *der Bläsenausschlag.*

CLASSIS V. PAPULÆ.

Vari, *die Finnen.*

Grutum, *der Gries.*

Herpes seu Serpigo, *die Flechte.*

Cutis anserina, *die Gänshaut.*

Tuberculum, *der Knote.*

Phygethlon, *die rothe Knoten.*

Lepra, der *Ausatz*.

Elephantiasis, der *Elefanten*ausatz.

CLASSIS VI. CRUSTÆ.

Crusta, die *Raude*.

Eschara, der *Schorf*.

Achores, die *Kopfraude*.

Crusta capitis neonatorum, der *Kneis*.

Crusta lactea, der *Milchgrind*.

Tinea, der *Grind*.

Mentagra, der *Kiefera*ausatz.

Malum mortuum, das *todte Uebel*.

Exanthema labiale, der *Lippen*ausschlag.

Exanthema subaxillare, der *Achselhöhl*ausschlag.

CLASSIS VII. SQUAMMÆ.

Furfuratio, die *Hautkleien*.

Desquammatio, das *Abschuppen* der Haut.

Exuvia epidermidis, der *Abgang* der Oberhaut.

Porrigo, der *Kleien*grind.

Lichen, der *Zitterich*.

Impetigo, der *Kleien*ausatz.

Ichthyosis, der *Fischschuppen*ausatz.

Tyriasis, der *Schlangen*ausatz.

Asperitas cutis, die *Rauhigkeit* der Haut.

Rugositas cutis, die *Runzeln* der Haut.

CLASSIS VIII. CALLOSITATES.

Callus, *die Schwülle.*

Cicatrix, *die Maßer.*

Clavus, *das Hüneraug.*

CLASSIS IX. EXCRESCENTIÆ
CUTANEÆ.

Verruca, *die Warze.*

Cornua, *die Hauthörner.*

Hystricismus, *der Stachelausatz.*

Condyloma, *die Feigwarze.*

Frambæsia, *der Schwammförmige Ausatz.*

CLASSIS X. ULCERA CUTANEÆ.

Excoriatio purulenta, *die Hautschwörung.*

Intertrigo, *der Frat.*

Aphthæ, *die Mundschwämchen.*

Fissuræ, *das Hautausspringen.*

Rhagades, *die Hautschrunden.*

CLASSIS XI. VULNERA CU-
TANEÆ.

Excoriatio cruenta, *die Hautausschärfung.*

Scissura, *der Schnitt.*

Pressura, *der Zwickel.*

Morsus, *der Bis.*

Punctura, *der Stich.*

Idus ab insecto, *der Insekten Stich.*

CLASSIS XII. INSECTA CUTANEA.

Phthiriasis, *die Lausucht.*

Helmintiasis, *die Hautwurmsucht.*

Malis, *die Insektengeschwülste.*

Crinones, *die Miteßer.*

CLASSIS XIII. MORBI UNGUIUM.

Seline, *der weiße Nagelflecke.*

Ecchymoma, *der blaue Nagelflecke.*

Cryphosis, *die Nagelkrümmung.*

Fissura unguium, *der Nagelspalt.*

Tinea unguium, *der Nagelgrind.*

Mollities unguium, *die Weichheit der Nägel.*

Scabrities unguium, *die Hokerigkeit der Nägel.*

Pterigium unguis, *das Nagelfell.*

Arctura unguis, *der Nagelzwang, das Nagelgeschwür.*

Deformitas unguis, *die Ungestalttheit der Nägel.*

Lapsus unguis, *der Abfall der Nägel,*

CLASSIS XIV. MORBI PILORUM.

Calvities, *der Kahlkopf.*

Hirsuties, *die Haarigkeit.*

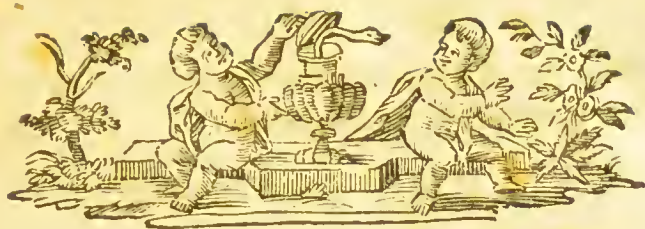
Xerasia, *die Dünhaarigkeit.*

Trichoma, *der Wichtelzopf.*

Fissuræ capillorum, *die gespaltete Haare.*

Canities, *der Graukopf.*





D E
MORBIS CUTANEIS
G E N E R A T I M.

MORBI, qui cutem ejusque partes infestant, *cutanei* vocantur.

Hi dividi solent

1. in *acutos*, qui cum febre erumpunt, & cum illa evanescunt
2. in *chronicos*, qui sine febre sunt & ut plurimum diu durare assuescunt.

Ast facilioris intellectus gratia omnes morbos cutaneos in sequentes, a morbi indole petitas, XIV divido classes.

CLASSIS I. MACULÆ.

Sunt locales coloris nativi mutationes in cute.

SEDES materiæ morbosæ intra cutem & epidermidem in reticulo celluloso epidermidis est.

COLOR macularum est varius, ruber, fuscus, lividus, niger, albus.

Demum hæ maculæ, vel *solitariae*, vel *agminatae* erumpunt.

CURATIO pro materiæ morbosæ diversitate diversa est.
SPECIES macularum sunt sequentes.

LENTIGINES.

Sunt maculæ fuscæ, quæ colore, figura & magnitudine lentes referunt.

PARTES soli expositæ, ut facies, dorſa manuum, rarius antica crurum superficies, his maculis affici solent.

Puellas albidas cum ruffis capillis maxime aggreditur lentigo. Æstate augentur, & hieme decrescunt hæ maculæ.

Cum autem lentigo in partibus non insolatis etiam oriatur, & moniales, soli non expositas, etiam afficiat, atque ulcera in lentiginosis cacoetha sæpe evadant, hinc peculiaris cacochymia *causa* lentiginis esse videtur.

CURATIO. Cum specificum cacochymię lentiginosæ remedium adhuc ignoretur, hinc depurantia generalia *interne* adhibeantur. Serum lactis tamarindinatum & juscula ex chærophyllo & aliis herbis hepaticis, utilia deprehendi.

Externe acetum armoraciæ, * fel taurinum, **
pasta amygdalarum amararum, lac sulphuris,
aqua

* Cel. KRÜNIZ *oeconomische Encyclopedie* 2. Vol. pag. 127.

** Cel. GEOFFROI in *Mémoires de l'Acadcm. de Scienc.*
adversus lenticulas seu lentiginos faciei cosmeticum
ex

aqua phagædenica , & solutio vitrioli albi laudatur.

EPHELIS.

Est macula fusca , lata , solitaria vel agminata.

SPECIES ephelidum sunt :

1. *EPHELIS SOLARIS*, quæ in facie & manu ab insolatione in teneris puellis observatur. *Præcavetur* umbraculis , pileo magno , chirothecis.

Curatur lavatorio ex oxycrato , aqua camphorata , petrosellino in aqua frigida macerato , pasta amygdalarum.

2. *EPHELIS IGNEALIS*. Post cutis ambustionem remanet , etiam in feminarum tibiis & femoribus observatur , quæ hyeme foculos pedibus supponunt. Etiam a vesicatorio , si cuticula aufertur , sæpe fusca & lata macula diu remanet.

Curatio a tempore expectanda.

3. *EPHELIS GRAVIDARUM*. Maculæ fuscae , solitariae , palmam latae , frontem præcipue afficientes , in gravidis observantur , quas *maculas gravidarum* vocant.

Hæ maculæ post partum evanescunt.

ex felle tauri , oleo tartari per deliquium & aqua , laudat. *Cel. HARTMANNUS* p. 794. ex bile cosmeticum parat , de quo dicit : *ad miraculum usque albedinem cuti conciliat.*

4. *EPHELIS HEPATICA*. In virginibus difficulter menstruantibus, & quandoque in viris hæmorrhoidæ cæca laborantibus, & in aliis, quibus hepar afficitur, observantur hæ maculæ, quas etiam *Hepatisation* dicunt.

Curatio exigit, ut fluxus retentus restituatur. *Externe* applicantur, quæ in lentigine & ephelide solari laudantur.

5. *EPHELIS NEUNATORUM*. Est macula lutea, quæ hinc inde in infantibus neunatis observatur. *Curatur* ut icterus.

FUSCEDO CUTIS.

Est fuscedo non maculosa, sed diffusa per faciem, manus, vel totum corpus.

SPECIES fuscedinis sunt :

1. *FUSCEDO ÆTATIS*. Albedo infantum intra aliquot menses in subluteum vel subflavum colorem abit. Viris plerisque, senibus autem omnibus cutis fusca fit.
2. *FUSCEDO SOLARIS*. Solis ardor in saturando corporis colore magnam vim habet. Europæis candidis pars frontis pileo testâ, aut pars brachii, vestibus contenta, a reliqua nuda facie nudaque manu distat. Milites multa experti, & peregrinatores, qui calidissimas regiones frequentarunt, e terris remotis faciem fuscâ vel atrâ referunt, quam successive in patria iterum amittunt. At feminae in Asia, gynæcæis reclusæ, manent albæ.

In climate calidissimo fusci sunt europæi, & in Europa æthiopes aliquantum albidiores fiunt. *Curatio* fuscedinis a remediis *cosmeticis* expectari, rarissime obtineri potest.

3. *FUSCEDO NATIVA*. Æthiops cum albo homine mulattos flavos gignit, qui etiam prodeunt, si mulatti cum mulattis rem habeant. Si vero mulatti cum albo coiverunt, fœtus prodit europæo propior, & post quartam generationem homo ab europæo non diversus. Si vero cum æthiope rem habeant mulatti, æthiopi propior generatur proles, & post quartam generationem verus redit æthiops. Demum in multis europæis feminis regio pubis & areolæ mammarum fuscæ, subinde nigricantes sunt.

FLAVEDO CUTIS.

Est cutis flavedo in tota facie vel toto corpore.

1. *FLAVEDO ICTERITIA* ab iðero seu bile, in sanguinem redeunte, pender. V. *Icterus*.
2. *FLAVEDO A SUGILLATIONE*. Ecchymosis livida, quamprimum resolvi incipit, flavescit; solitarii enim globuli sanguinis, multo fero diluti, flavescunt.
3. *FLAVEDO NATIVA*. In mediterraneis Æthiopix locis flavæ sunt gentes integræ.

GUTTA ROSACEA.

Est corymbus macularum rubrarum in facie & naso. SPECIES guttæ rosacæ sunt:

1. *GUTTA ROSACEA SIMPLEX* est rubedo nasi & partium adjacentium absque omni asperitate, efflorescentia, pruritu & desquamatione, diu permanens.

Curatur purgantibus.

2. *GUTTA ROSACEA OENOPOTARUM* seu *BACCHIA*. Format maculas rubras, aliquantum elevatas, & furfuraceas, vini potatoribus est familiaris, & nasum eorum tuberosum reddit. Quandoque brachia, collum & pectus occupat.

Curatio est difficillima, et exigit abstinentioniam a vino. Absorbentia, herbæ alcalæscences, aqua selterana, juscula millepedum, viperarum, cancrorum, testudinum, succi antiscorbutici, præsertim fumarix, cum purgantibus adhibeantur.

Externe aqua vegetomineralis cum felle taurino: petrosellinum maceratum, aqua phagædenica tentari potest. Sed cave ne acrimonia repellatur.

3. *GUTTA ROSACEA HYDROPOTARUM*. Plures curavi suadendo, ut vinum bibere incipiant.
4. *GUTTA ROSACEA FEBRILIS*. Si in febribus malignis nasus purpureus, bruneus, nigricans, tumidus, pustulosus evadit, mors instat, ex 20 vix 2 evadunt. *

* De MEYSERREY *T.* 2, n. 241.

5. *GUTTA ROSACEA PERNIONALIS.*

Rubor chronicus nasi a gelu.

Curatur unguento ad perniones.

6. *GUTTA ROSACEA HERPETICA.* Est

pruriens; vesiculosa & furfurascens.

Curatur ut herpes.

7. *GUTTA ROSACEA SYPHILITICA* si-

gna luis venereæ habet. Vide *maculas vene-*
reas.

8. *GUTTA ROSACEA LACTENTIUM.* In

lactentibus maculæ rubræ circa genas & labia
oriuntur, in cujus centro foramen fuscum &
siccum apparet. Hæ maculæ diu permanent,
aliquando in crustam lacteam abeunt, at non
semper.

Curatio exigit decoctum violæ tricoloris. V.

Crusta lactea.

9. *GUTTA ROSACEA VARIOLOSA.* Ma-

culæ rubræ in genis post variolas toleratas sæ-
pe per medium annum remanent.

Evanescunt suasponte. Sed citius, si oleum been
cuti illinatur. *

S T I G M A.

Est punctum coloris coccinei, in facie vel alia parte.

SPECIES sunt :

1. *STIGMATA NATIVA* incurabilia sunt.

* *Cel. BRUCKMANN* *diff. de nuce Been. Helmst. 1750.*
p. 27. memorabilia hujus rei exempla recenset,

2. *STIGMATA RUBRA*, quæ subinde subito in facie a violenta *tussi* vel *vomitu* oriuntur, sua sponte evanescent, sic etiam a *scorbuto*, a suppressis *menstruis*, talia rubra stigmata in toto corpore vel in una solummodo parte observantur.

Curatio exigit ut morbus, cujus hæc stigmata symptoma sunt, curetur.

3. *STIGMATA NIGRA* a pulvere pyrio in faciem exploso, exigunt, ut granula pulveris dentiscalpio eximantur.

ERYTHEMA.

Est cutis macula rubra, solitaria, apyreta & topica, non ut erysipelas per totam partem diffusa.

SPECIES sunt:

1. *ERYTHEMA AB IGNE*. Macula rubra, igne indurata, optime curatur, si ardor aqua frigida sopiatur, & dein aqua alba vel unguentum plumbatum applicetur.
2. *ERYTHEMA A GELU*. Est rubor cum levi tumore glabro & splendente, ad mutationem aeris hyeme pruriens. Nasum, digitos manuum & pedum, atque calcaneos afficit. Frigus extrahitur nive vel aqua frigida, rubor curatur unguento ad perniones.
3. *ERYTHEMA AB ATTRITU*. Rubedo clunium in equitantibus, rubedo manuum in operariis & pedum in peditibus huc pertinet.

Curatur applicato sevo recenti , butyro cacao aut unguento plumbato.

4. *ERYTHEMA A DECUBITU*. In regione coccygis , & ossis sacri vel Ilii agrorum , diu decumbentium , observatur. *Curatio* exigit corium molle & pulvinaria excavata ; quibus lumbi & femora sustineantur ; ne coccyx a lecto prematur ; rubor loci Aqua Thediana , * unguento plumbato vel linimento ex albumine & spiritu vini tegatur. Idem fiat , si sub sanatione fracturæ cruris a decubitu erythema in calcaneo pedis oriatur.
5. *ERYTHEMA AB ICTU INSECTI*. Præsentissimum remedium est applicatio aquæ frigidæ vel petrosellini in aqua macerati.
6. *ERYTHEMA AB APPLICATIS ACRI-
BUS* , ut vesicatorio , synapismo , urtica.
Curatur butyro non salito.
7. *ERYTHEMA VOLATICUM GENA-
RUM* est subitaneus rubor genarum & faciei , qui brevi iterum evanescit. Observatur in verminosis , hysteriis , in verecundia & instante menstruatione , nec non in lactentibus , ab ira nutritis.
8. *ERYTHEMA FEBRILE*. Erythema nasi nigricans & pustulosum in febribus malignis mortis instantis signum est. Vide *Necrosis*.

* *Cel. THEDEN Bemerkungen. 2. Theil. p. 253.*

Erythema circa nares in febribus non malignis diarrhæam præfagit.

9. *ERYTHEMA AB INTERTRIGINE. V. intertrigo.*

10. *ERYTHEMA COMPLICATUM CUM ALIO MORBO.* Est rubor, qui tumoribus scirrhis, œdematosis, vulneribus, ulceribus antiquis, fracturisque supervenit.

Curatur aqua vegetominerali. Erythema ab incipiente *spina ventosa* subinde unguento neapolitano discutitur.

M O R B I L L I.

Sunt exanthema febrile, quod maculas parum elevatas, rubras, uniformes, in tenuissimam fuffurationem abeuntes, format, atque symptomatum catarrholorum præludium habet.

ERUMPENTES morbilli stigmata rubra, elevata, pulicum morsus æmulantia, exhibent.

De miasmate morbilloso & de *curatione* morbillorum vide *Authores* qui *febrem morbillosam* describunt.

S C A R L A T I N Æ.

Sunt exanthema febrile, quod maculas multo latiores quam morbilli, ruberrimas, irregularis formæ, prurientes, in desquamationem abeuntes, sine præludio catarrhali format.

V. *Authores*, qui de *febre scarlatina* scripserunt.

U R T I C A R I Æ.

Sunt exanthema febrile quod cum levissima febre erumpit atque maculas parum elevatas, rubras, valde prurientes, & ardentes, cum minimis punctis elevatis, qualia a foliis urticæ excitari solent, format.

Illud singulare habent maculæ *urticatæ*, quod in frigido magis emergant, & in calido evanescant.

De *curatione* vide Authores, qui *febrem urticatam* describunt.

MACULÆ VENEREÆ.

Sunt maculæ, quæ a *viru venereo* proveniunt.

Sunt maculæ duræ, circulares, rubræ, parum elevatæ cum margine calloso, albido, quæ in lue confirmata in fronte, circa tempora & in thorace efflorescunt.

Circa frontem formant sic dictam *coronam veneream*.

Curantur interno usu mercurialium & antivenereorum. *Externe* aqua phagædenica aut solutione sublimati lavari debent.

E S S E R Æ.

Sunt maculæ coloris rubri, sed latæ, discretæ, splendentes, glabræ, ardentes, ac prurientes, planæ, *non elevatæ* ut maculæ *urticatæ*, in manibus & facie ut plurimum *sine febre* erumpentes.

Subinde in calore lætissime efflorescunt, & in frigore se subducunt, subinde, quod mirum est, recte contrarium obvenit.

Curatio exigit lenia purgantia, dein diaphoretica & diluentia dentur.

PSYDRACIÆ.

Sunt maculæ rubræ in latam ac superficialem vesicam quasi elevatæ.

SPECIES sunt:

1. *PSYDRACIÆ SPONTANÆÆ*, quæ etiam *Porcellana* dicuntur, sunt maculæ coloris rosei, solitariæ, pollicaris diametri, in pectore & brachiis, aliisve partibus tectis subito erumpentes & recedentes.

Curatio exigit purgans antiphlogisticum. Evanescent sine suppuratione aut desquamatione, sola resolutione.

2. *PSYDRACIA URTICATA*. *Urtica urens*, cactus, phaseolus pruriginosus & aliæ plantæ, hanc psydraciam excitant, si manu tangantur.

Cespites vivi applicati cito curant.

3. *PSYDRACIA A PUNCTURA INSECTORUM*, a vespa, culice & aliis insectis tales psydraciæ oriuntur, quæ aquæ frigidæ applicatione optime curantur. V. *Idus ab insecto*.

RUBEDO CUTIS.

Est rubedo non maculosa sed diffusa per totum corpus vel faciem totam, aliamve partem.

1. *RUBEDO A VERECUNDIA*. Vasa cutanea genarum a pudore dilatantur, ut in inflammatione.

2. *RUBEDO A GELU.* A frigore facies manusque ruberrimæ evadunt, sunt qui hanc rubedinem sæpe per totum tempus vernale non amittunt. *Curatur* unguento ad perniones.

3. *RUBEDO A VERNICE.* Sinenses, qui vernicem ex arbore *Rhus* extrahunt, intra 24 horas universali rubore inficiuntur.

Curatur hic morbus ut universalis inflammatio.

4. *RUBEDO A VENENIS.* Esus baccarum *atropæ* & *squali caniculæ* intensam rubedinem per totum corpus diffusam excitat.

Curatur emetico, dein oxymel vel acetum datur.

5. *RUBEDO A PLETHORA,* si homines plethorici exercitio vel calore vel spirituosius nimium se commovent, in facie & toto fere corpore rubent.

Curantur venæsectione, & antiphlogisticis.

6. *RUBEDO NATIVA.* In India incolæ insularum Philippinarum sunt atrorubri, & Patagones colorem cupri nativum habent. Etiam in nostris regionibus neonati infantes saturate rubent, at paulatim expallescent.

ZONA SEU ZOSTER.

Sunt vesiculæ pisiformes, discretæ, atrorubrae, non raro confluentes, intense prurientes & dolorificæ, quæ instar zonæ seu *cinguli* ad manus lati-

tudinem pectus vel aliam partem circumdant.*
Cutis simul late rubet, vesiculæ serum purulentum continent & apices vesicularum cito gangrænescunt. Sub umbilico & in regione ischiadica usque ad genua hunc morbum vidi.

Peculiaris acrimonia biliosa subesse videtur. Post magnam iram & large desuper potatam cerevisiam his hunc morbum vidi.

Curatur interne dato sale amaro, & externis fomentis siccis. Pinguia & humida, ut vidi, admodum nocent.

ZONA HERPETICA est herpes, quæ cinguli ad instar genua aut collum circumdat. V. *Herpes*.

MACULA LATA PLATERI.

Est macula rubra e pluribus maculis confluentibus constans, cujus ardor tantum est, ut ægri vivam flammam corpus lambere credant.** Fere semper pustulis in suppurationem abeuntibus stipatur, & fere nunquam sine prægressa febre calida.

Loca, quæ ignis sacer maxime infestat, sunt potissimum alterutrum latus abdominis vel thoracis, rarius in facie vel collo vel alia parte observatur.

* Aliis hic morbus *zoster*, vel *ignis sancti Antonii* vel *erysipelas pustulosum* vocatur.

** *Ignis sacer*, *Ignis Sancti Antonii*, *Hieropyr* ideo etiam ab aliis authoribus hæc erysipelatis peculiaris species dicitur. Vide D. SPERLICH *dissert. de igne sacro*. Budæ 1780.

Ab erysipelate vulgari & bulloso differt suo ingenti ardore, & pustulis suppurantibus, non ut in bulloso, effuso sero exsiccantibus vel in crustas abeuntibus.

Morbus hicce quandoque epidemicus fuit.

Curatio exigit purgantia, ac dein sudorifera antibiliosa vel antiseptica pro ut indoles febris comitis est.

Externe fomentum siccum applicetur.

ECCHYMOA.

Est macula livida, plana vel tumida, successu temporis flavescens, & evanescens, a contusione nata.

SPECIES sunt:

1. *ECCHYMOA VIOLENTUM*, quod ex prægressa contusione, oritur.

Curatur venæsectione & oxycrato spirituofo, aqua Thediana aut fomento resolvente.

2. *ECCHYMOA A VENÆSECTIONE*.
Altero vel tertio die post venæsectionem sæpe tota interna antibrachii superficies latissima macula livida suffusa invenitur.

Curatur ut prior species.

3. *ECCHYMOA A DECUBITU*, quod in cadaveribus & in ægrotis diu decumbentibus in dorso & clunibus sæpe observatur.

4. *ECCHYMOA SPONTANEUM*, quod sine contusione aut scorbuto nascitur. Feminis quibus catamenia suppressa sunt, sæpe supervenit.

Curatio est in omnibus ut in ecchymomate violento.

LIVOR CUTIS.

Est livor non maculosus sed totam partem occupans.

1. *LIVOR A STRANGULATIONE*. Facies nigro livore sugillatur in suspensis fune, in suffocatis, & in neonatis, quibus collum funiculo umbilicali contortum fuit.

Curatur ut ecchymoma violentum; in infantibus e funiculo umbilicali emittatur sanguis.

2. *LIVOR FEBRILIS*. In paroxysmo frigoris febrilis & etiam a frigore aeris tempore hyemali digitus & unguis livent. Hicce autem livor sua sponte evanescit.

VIBICES.

Sunt striæ longæ, lividæ vel coccineæ, quales a flagellis relinquuntur.

SPECIES vibicum sunt:

1. *VIBEX A FLAGELLO*, curatur ut ecchymoma violentum.
2. *VIBEX SCORBUTICA*, vide maculas scorbuticas.
3. *VIBEX FEBRILIS*, in febribus putridis observantur tales striæ, curantur ut petechiæ.
4. *VIBEX A PANARITIO*. Bis vidi striam rubram a digito inflammato in antibrachium usque pergentem, quæ inciso tumore evanuit.

MACULÆ SCORBUTICÆ.

Sunt maculæ lividæ, quæ a *scorbuto* proveniunt. In cruribus scorbuticorum non solum maculæ *palmares* lividæ aut rubentes, sed etiam *parvæ* ut *petechiæ*, & *longæ* ut *vibices* observantur. Noscuntur ex reliquis signis scorbuti & *curantur* antiscorbuticis.

MACULÆ GANGRÆNOSÆ.

Sunt maculæ, quæ a *gangræna* incipiente oriuntur. Hæ maculæ sunt lividæ vel nigræ, insensiles, in *gangræna humida* molles, in *gangræna sicca* duræ sunt. In febribus malignis & putridis sæpe tales maculæ cum lethali omine observantur.

Curatio exigit antiseptica. Vide *Doctrinam de gangræna*.

PETECHIÆ.

Sunt exanthema febrile, quod maculas, pulicum moribus magnitudine & colore similes, format.

Differunt a veris pulicum moribus, quod careant stigmate aculei, a pulice infixi, & quod diutius durent: pulicum enim morsus ultra 24 horas non persistunt.

Petechiæ febriles a *scorbuticis petechiis* differunt, quod priores febrem putridam comitem habeant. Sic etiam

COLOR petechiarum est varius. *Rubræ* petechiæ boni moris plerumque esse solent, *purpureæ*, *lividæ*

& *nigræ* peioris ominis sunt. Rarissimæ observantur petechiæ ultra cutis libellam *prostantes*.

Ex transfudatione sanguinis putridi ex cute sub epidermidem fieri videntur.

De *curatione* petechiarum vide authores, qui de *febre petechiali* tractant.

M E L A S.

Est morbus, in quo maculæ *nigræ*, vel *fuscæ*, cutem deprimentes, sine dolore & pruritu observantur Subinde profunde ad ossa usque serpit nigredo. *

Est morbus Arabiæ endemius, hinc *peculiare miasma* causam proximam hujus morbi constituere videtur.

Curatur, præmissis purgantibus, antiscorbuticis, sero lactis cum epithymo vel fumaria & veronica, jure viperino, cicuta, antimonio, mercurio, spiritu cochleariæ. *Externe*, synapismi, vesicatoria, balnea sulphurea vel salina, helleborus albus, adhiberi debent.

M E L A S M A.

Est macula livido-atra, quæ tibias potissimum senum absque evidenti causa, & absque scorbuto infestat.

Est morbus diuturnus, qui sæpe in ulcera mali moris degenerat, hinc a *nomate* differt.

Curatio exigit antiseptica interna & externa.

* *Vocatur hic morbus etiam vitiligo nigra vel morphæa nigra seu lepra maculosa nigra.*

N O M A.

Est macula rubra vel livescens, quæ infantibus vel in gena vel in vulva apud puellas oritur, & intra aliquot dies in sphacelum abit.

Morbus apud infantes quinquennes, potissimum in orphanotrophiis, observatur. Hæc macula, acutepertusa, non dolet, sine febre oritur, ac sine dolore, tumore, & calore in sphacelum buccæ vel vulvæ abit, qui sua sponte sine ulla sanguinis effusione partes vicinas & ipsa ossa cum ingenti fœtore erodit, & intra paucos dies, pulsu, fame atque cæteris functionibus vix mutatis, mortem causat.

Idem malum subinde scorbuticis supervenit, sed incipit cum ulcere albo & exiguo in interna superficie genæ. V. *cancer aquaticus*.

Curatio Nomæ exigit, ut spiritus mercurialis saturatus mediante plumaceolo maculæ gangrænosæ applicetur. *Interne* camphora, cortex, spiritus viatrioli & alia antiseptica dentur.

NIGREDO CUTIS.

Est cutis nigredo non maculosa, sed per faciem, vel aliam partem vel totam corporis superficiem diffusa.

Cutis *nigra* redditur, si humor niger deponitur in cellulas epidermidis. *

* HERMANN *Dissert. de vera natura cuticulæ.*

SPECIES sunt :

1. *NIGREDO NATIVA*, quæ in æthiopibus nigris observatur a depositione mucis nigri malpighiani. Aliquando etiam in europæis regio pubis & areolæ papillarum in mammis nigrescunt.
2. *NIGREDO SCORBUTICA*. Vidi in scorbutico milite totum crus sinistrum adeo nigrum, ut æthiopis esse crus credidisses; curabatur aqua vegetominerali cum spiritu vini camphorato saturata.
3. *NIGREDO MENSTRUALIS*. A suppressis menstruis manus nigras & lividas vidit CEL. SAGAR. Curatur ut ecchymoma.
4. *NIGREDO NECROTICA*, qua partes, necrosi affectæ, conspiciuntur. V. *Necrosis & gangræna*.
5. *NIGREDO SORDIDA*. Aliquando in morbis acutis prospicit cutis, ac si sordes nigrescentes exterius ei insiderent & eam leviter quasi conspurcarent, nullo modo autem hæ nigræ sordes se ablui patiuntur.
6. *NIGREDO AB ICTERO NIGRO*. V. apud Authores *icterus niger*.

A L P H O S.

Est lepræ species, in qua maculæ albæ cutem deprimentes nascuntur. *

* Dicitur etiam *vitiligo alba*, seu *morphæa alba*, vel *lepra maculosa alba*. V. Cl. Profess. VOGEL Dissert. de *vitiligine*.

Duplex datur alphi species:

1. *ALPHUS SIMPLEX*, in quo pili cutanei colore non mutantur, sed maculæ serpunt de parte in partem, & cutem exasperant.
2. *ALPHUS LEUCE*, in quo maculæ albidiores sunt, profunde cutem penetrant, pili cutanei albi evadunt, & si locus affectus fricetur, non rubet, si pungatur, aqua lactea effluit.

CAUSAM alphi peculiare miasma, quod Arabiæ endemium est, constituit.

Curatio. Leuce vix amplius curatur. In alphi tentari debent eadem medicamenta, quæ in mēlas & lepra laudantur.

ALBOR CUTIS.

Est albor per faciem vel totum corpus diffusus.

1. *ALBOR NATIVUS.* In *Africa occidentali*, homines inveniuntur albi. Vocantur *æthiopes albi* seu *lactei*, oculi iridem habent roseam, impatientes sunt lucis, debiles & teneri homines, ex *æthiopibus* nigris, & ex indis rubris nascuntur. *

PALLOR CUTIS.

Est cutis præsertim in facie pallor.

* V. Cl. Profess. BLUMENBACH de generis humani varietate nativa, & Ilust. HALLERI elementa physiologiæ T. V. p. 24.

1. *PALLOR PATHEMATICUS*. Terror arterias cutaneas constringendo pallorem faciei & totius corporis causat.
2. *PALLOR CHLOROTICUS*, qui simul & virescens est, a chlorotica seu pituitosa cachexia pendet. V. *Chlorosis* apud Authores.
3. *PALLOR A DEFECTU SANGUINIS*, qui hæmorrhagias magnas & omnes copiosas evacuationes humorum sequitur. *Curatur* cardiacis nutrientibus.
4. *PALLOR MORBOSUS*, qui omnes morbos non febriles comitatur.

MACULÆ MATERNÆ.

Sunt maculæ congenitæ seu nobiscum natæ. Vocantur etiam *Nævi materni*.

Nævi generatim in *maculas* & *excrecentias* dividi possunt.

CAUSAM EXCITANTEM credunt esse vehementem matris gravidæ vel cupiditatem vel aversionem. α)

Multæ dantur nævorum varietates respectu coloris, figuræ & indolis; frequentissimæ *species* sunt:

-
- α) Obstetricavi illustrem mulierem, cui mus vivus ex arca, quam subito aperiebat, in mammam insiliit, hæc præ terrore animo fere delinguebat atque a tertio graviditatis mense cum tota familia vehementer nævum murinum in infante timuit; prædixi nil timendum esse & præter omnium opinionem, pulchram, omnique nævo carentem enixa est puellam.

1. *NÆVUS LENTICULARIS*. Est macula fusca vel nigra, lentis magnitudine: una vel plures tales maculæ præprimis in facie observantur. *
2. *NÆVUS FLAMMEUS*, qui latam maculam, striatam, quæ vini rubri in faciem quasi effusi colorem habet, refert. **
3. *NÆVUS TUBERCULOSUS*, est macula plus, minus elevata, tuberculis parvis, & non raro ubique pilis obsita. ***
4. *NÆVUS CAVERNOSUS*. Est excrescentia cutanea rubri vel lividi coloris, quæ ex tela cellulosa in substantiam cavernosam mutata, constat, & sanguinem vel succum gelatinosum in cavernulis suis continet. α)

* In mamma cujusdam puellæ maculam nigram, ut æthiopis est color, aurei magnitudinem superantem, vidi.

** Dicitur etiam *morphæa flammea*, germanice *Feuermahl*.

*** Nævis pilosis *muris* vel *eruca* nomen imponunt.

ε) Obstetrices & vetulæ his nævis nomen dant rei, cujus similitudinem præ se ferre opinantur. Sic infantes referunt natos, qui *cristam*, *ficum*, *morum*, *rubum idæum*, *farcimen*, & nescio quid secum tulerint. Hi nævi, cum frigore hiemali contrahantur, & calore vernali dilatentur ob humores rarefactione expansos, hinc opinio confirmatur, nævos, qui fructus referunt, tempore florentiæ ejusdem fructus, etiam florere.

§. *NÆVUS MALIGNUS*. Profundas agit radices, & vasa tumida talis nævi tumorem cancerosæ indolis repræsentant, atque causticis multum irritatus in verum cancrum exulceratur.

Curatio nævorum. Partes nævo vicinæ emplastro adhæsivo, in quo foramen ad nævi magnitudinem excissum est, defendantur, nævo autem ipsi unguentum, ex anatica portione calcis vivæ & saponis veneti confectum, applicetur. Sic intra duodecim horas nævus in escharam mutatur, quæ succedente suppuratione tandem secedit. Nævi tuberculosi facilius, quam maculosi sic sanantur.

Nævi autem magni, quæ vera *sarcomata* sunt, etiam ut illa vel ligatura, vel excissione auferri debent.

MACULÆ ARTIFICIALES.

Sunt maculæ, quæ cuti pigmento aliquo inurantur. Qui morbos fingere volunt, hac arte utuntur. Sic macula *rubra* solutione auri, macula *flava* hepate antimonii, vel spiritu nitri, macula *nigra* lapide infernali, cuti inuri potest, quæ per aliquod septimanas manet, nisi solutione alcalina abluitur.

Colores autem *fuco* inducæ ablutione aquosa nascuntur.

CUTIS VARIEGATA.

Est cutis maculis varii coloris deturpata.

1. *CUTIS VARIEGATA NATIVA*. In tartarorum gente tigridis instar maculati reperiuntur homines. *
2. *CUTIS VARIEGATA MORBOSA*. Visa est ad semel in uno subiecto facies viridis, latus corporis dextrum nigrum, & sinistrum flavum.
3. *CUTIS VARIEGATA A SUGILLATIONE*, quæ cum solvi incipit, pars maculis flavis, & lividis maculata & striata apparet.

CUTIS FUCATA.

Cutis nitida, albitudo cum rosea genarum rubedine, & venis circa tempora cærulescentibus, pulchritudinis exhibet apud Europæos colorem naturalem.

Fæminæ vanæ, suspectæ virtutis, quas natura pulchritudinis colore non decoravit, variis pigmentis hunc sibi inducere tentant.

Fucum *album* sibi inducunt magisterio bismuthi, vel mercurio præcipitato albo, cerussa plumbi, aut remediis cosmeticis. **

* BLUMENBACH *de generis humani varietate nativa*.

** *Cosmetica* vocantur remedia, quæ cuti alborem & nitorem sine fucis seu coloratione inducunt. Hæc virtus quibusdam medicamentis inesse videtur. Dilutissima solutio aquosa sublimati corrosivi, bilis, aqua cosmetica HOMBERGI, aqua cosmetica HARTMANNI, aqua destillata radices ari &c. huc pertinent. Fumum sulphuris pro dealbandis manibus adhibent.

Fucum rubrum præbet carminum. *Fucum cæruleum*, quo venas temporum sibi pingunt, exhibet succus *helliotropii*.

Fucum nigrum, quo sibi capillos & supercilia nigro colore imbuunt, faciunt solutione lapidis infernalis.

Sed omnes hi fuci, præsertim saturnini & mercuriales, sanitati nocent, & cutem longo usu maculatam relinquunt.

CUTIS UNCTUOSA.

Est cutis splendor unctuosus, ac si esset butyro illita.

CAUSA PROXIMA est pororum glandularium, vel qui ad tunicam adiposam pergunt, laxa amplitudo, quæ oleum subcutaneum transsudare finit.

1. *UNCTUOSITAS VULGARIS*, curatur roborantibus internis, & externa applicatione aquæ frigidaë & liquoris adstringentis.

2. *UNCTUOSITAS ELEPHANTINA*, quæ in elephantiasi observatur, est incurabilis, ut elephantiasis.

CLASSIS II. PUSTULÆ.



Sunt tumores exigui, rubri vel flavi, quorum apex in pus vel crustam purulentam abit.

SEDES materiæ morbosæ vel in glandulis cutaneis, vel in cellulis sub epidermide esse videtur.

SPECIES pustularum sunt:

PUSTULÆ SOLITARIÆ.

Sunt pustulæ exiguæ, quæ tempore æstivo solitariæ hinc inde in facie, vel in pectore juvenibus fervidis & puellis erumpunt. Ut plurimum suaspon-
te suppurantur, exsiccantur & evanescent.

Curatio, si eruptio valida est, exigit purgantia anti-phlogistica, venæsectionem, & *externe* aqua vegetominerali, vel salita, vel petrosellino in frigida aqua macerato, abluatur facies.

S C A B I E S.

Pustulas format exiguas, admodum prurientes, quæ scalpendo ruptæ pus effundunt, crustuosæ fiunt; & manus potissimum infestant.

SEDES. Incipiunt hæ pustulæ forma vesicularum rubrarum in digitorum interstitiis, dein manus, genua & cubitos maximam partem afficiunt, inde per totum corpus, sola facie excepta, disperguntur.

CAUSA PROXIMA scabiei peculiare miasma esse videtur, quod glandulas cutaneas occupare amat,

CONTAGIUM SCABIOSUM vel applicatur corpori, vel in eo nascitur. Hinc primaria scabiei divisio est.

1. In *acquisitam*, quæ contactu vel concubitu scabiosi, aut gestatione chirothecarum, indusiorumve scabiosi contrahitur. Hæc in orphanotrophis, nosocomiis, & castris perpetuo præsto est, nec non capillamentariis, sartoribus &

textoribus familiaris observatur. Huc etiam *scabies inoculata* refertur.

2. In *spontaneam*, quæ sua sponte ab immunditie, habitatione humida, victu acri, falso, pingui nascitur. Hæc difficilior quam acquisita curatur.
3. In *criticam*, quæ sua sponte tum acutis, tum chronicis morbis supervenit, & illos critice solvit. Huc etiam pertinet *scabies catamenialis*, quæ omni mense loco catameniorum erumpit.

Demum ratione indolis sequentes dantur scabiei *species*:

1. *SCABIES HUMIDA*. Pustulas rubellas, magnas & purulentas format.

Curatur ut inflammatio cutanea, purgantibus, antiphlogisticis.

2. *SCABIES SICCA*, quæ etiam *canina* dicitur, vesiculas minores & rubicundiores, acuminatas, acri sero plenas, refert.

3. *SCABIES HERPETICA*, quæ vesiculas, in albos furfures abeuntes, habet. V. *Herpes*.

Curatio scabiei exigit:

1. *Purgantia mercurialia* sæpius repetita.
2. *Antiscabiosa specifica*, ut extractum enulæ vel fumarie, conservam fumarie, antimonium crudum, flores sulphuris, decoctum bardanæ.*

* *Cel. JASSER* sequentem pulverem omni vespere exhibet R. flor. sulph. antimonii crudi, nitri depurati, rad. iridos florentinæ aa gr. vi.

Externe adhibeatur *Balneum* ex aqua fluviali,
Lotio totius corporis cum solutione sublimati
 & sale ammoniaco, cum sapone, vel spec. emol-
 lientibus, cum radice hellebori albi, aut *lotio*
 cum enula. *Unguentum* ex sulphure, vel ex
 præcipitato albo, vel helleboratum, aut quod
 efficacissimum deprehensum fuit, *unguentum*
*Jasseri ad scabiem.**

- 4: *SCABIES PUTRIDA.* Incipit cum vesicu-
 lis crystallinis, admodum ardentibus & prurien-
 tibus, quæ sensim inflammantur, atque in ul-
 cera, magnam copiam puris plorantia, abeunt,
 ac demum magnas crustas virido-cineritias in
 toto corpore, nec facie excepta, formant. In-
 ter crustas & excoriationes latæ maculæ lividæ
 & induratæ conspiciuntur. Circa vespertas feбри-
 cula & ingentes capitis dolores cum rigiditate
 omnium articulationem observantur. Hæc sca-

* Ex vitrioli albi, florum sulphuris, baccarum lauri parti-
 bus anaticis & oleo lini vel olivarum q. 5. ad unguen-
 tum fluidum. Mane & vespere nucis avellanæ magni-
 tudo palmis manuum infricatur. Dicit celeberrimus au-
 thor præmissis purgantibus, balneis & pulvere ad sca-
 biem intra 4 septimanas inveteratissimam scabiem sine
 omni subsequo malo in aliquot centum militibus fuisse
 sanatam. Vide *Cel. SCHMUCKER vermischte chir.*
Schriften 3. B. p. 169.

bies febres putridas sequitur , atque militibus in ultimo bello valde infesta fuit. *

Curatur hæc scabies 1. *purgantibus* eccopro-
cis omni octiduo datis. 2. *Balneis* ex aqua,
lacte & sapone. 3. *Oleo vitrioli* diluto & in-
terne dato. Guttæ aliquot hujus olei in deco-
cto chamomillarum dari possunt. 4. Ulcera &
crustæ scabiosæ unguento albo camphorato
emolliuntur.

5. *SCABIES TOPICA*, quæ in manu, vel alia
tantum parte erumpit. Eam optime tollit re-
cens herba *boni henerici*, bis de die imposita
quæ magnetis adinstar omnem acrimoniam sca-
biosam ex sanguine extrahit.

6. *SCABIES VENEREA*, quæ in fronte &
aliis locis papulas duras, in apice suppurantes
cum maculis venerèis format, curatur mercu-
rialibus ut lues venerea. V. *maculæ venereæ*.

7. *SCABIES VERMINOSA*, ** est scabies,
in qua vermiculi seu acari reperiuntur.

* Hanc scabiei speciem optime descripsit *Celeberrimus*
BALDINGER, cui in morborum castrensiū doctri-
na multum debemus, V. Viri hujus doctissimi librum
von den Krankheiten einer Armee.

** In scabie vermes fuisse repertos, nemo, qui LIN-
NÆUM hujus rei testem esse novit, in dubium voca-
bit, dicir *Illustr. MURRAY* in suo egregio opere de
vermibus in lepra obviis. Sed hi vermiculi causa scabiei
esse non videntur, sed solummodo morbus superveniens.
Probabile videtur, quod, antequam scabies in cute erum-

8. *SCABIES RETROGRESSA*. A scabie imprudenter retropulsa, vel frigore, vel adstringentibus reperiussa, multi ac sæpe admodum refractarii oriuntur morbi, ut pertinax capitis dolor, vertigo, melancholia, mania, epilepsia, insultus apoplectici, paralyse, surditas, amaurosis, catarracta, fistula lachrymalis, & alii oculorum affectus, asthma, palpitatio cordis, anxietas, ventriculi & intestinorum dolores, obstructions viscerum, hydrops, atrophia, rhachitis, œdemata membrorum, convulsiones, febres anomalæ, magna ulcera caecoerha, magni abscessus subaxillares, & aliæ ægritudines.

Curatio scabiei retropulsæ exigit revocationem materiæ scabiosæ ad cutem, vel ejusdem eliminationem e corpore. *Revocatio* sæpe obti-

pat, corruptela quædam humorum semper præcedat, quæ si ad certum gradum pervenit, acaros in casco vel farina latentes (nam ejusdem speciei sunt) allicit, ut in cute nidum quærant, & rosione sua & excretis liquidis malum reddant pejus. Observamus enim muscas naturæ instinctu eam modo carnem invadere, quæ jam putrescere incipit. Sic vermes, qui in intestinis nidulantur, non alios, quam quibus peculiaris ad eos recipiendos corporis constitutio est, vexant. Vidit *Illustr. LINNÆUS* in lupulo, quod, si ille a larvis phalanæ, radices erodentibus, morbidus factus fuerit, alphides accedant, quæ liquido suo, quod ejiciunt, lupulum penitus perdunt.

netur *vesicatorio*, *emulsione camphorata*, vel *succo betulæ* per mensem quotidie ad libram epoto, *antimonio diaphoretico*, *sulphure*, *fuligine*, *sulphure aurato antimonii*, *potu diaphoretico*, *balneis calidis*, & forti *frictione articulationum*.

His non succedentibus fiat *infectio voluntaria*, dum ægrotus communi lecto, vestibus, induisiis & laquearibus ad detergendas manus scabiosi utatur, vel fiat *inoculatio scabiei*, quæ ut inoculatio variolarum peragitur; vel *evacuetur* materia morbosa excitato ulcere, quod *scarificatione*, *setaceo*, *fonticulo*, *inustione*, *vesicatorio*, *exutorio* peragitur.

V A R I O L Æ.

Sunt exanthema febrile, quod pustulas purulentas, contagiosas pro illis, qui eas nondum passi sunt, format.

SPECIES variolarum tum ratione indolis, tum figuræ, tum periculi & decursus valde differunt.

Respectu FIGURÆ, quam variolæ exhibent, habentur:

1. *DISCRETÆ*, si pustulæ singulæ toto morbi decursu ab invicem distant.
2. *CORYMBOSÆ*, quæ congeriem pustularum densissimarum, non autem in unam penitus confluentium formant.
3. *COHÆRENTES*, quæ phalanges pustularum, confluentium, solummodo hinc inde sistunt.

4. *CONFLUENTES*, in hac specie pustulæ quæ omnes in toto corpore tempore suppurationis in unam confluunt.
5. *CUSPIDATÆ*, pustulas acuminatas formant.
6. *UMBILICATÆ*, quarum pustulæ foveolam, seu *umbilicum* in summitate habent.
7. *MILIARES*, quæ pustulas pure vel lymphæ plenas, sed semen milii magnitudine æquant, vel paulo majores referunt.
8. *SILIVOSÆ*, quæ vesiculas inanes ut siliquas sistunt, ob materiem morbosam ex pustula reabsorptam & interiora petentem.
9. *BULLATÆ*, quando variolæ aquosæ confluunt, faciunt *bullas* magnas seu vesicas lymphæ plenas, magnitudine nucis avellanæ, subin majores.

RESPECTU MATERIE in variolis contentæ dantur :

1. *VAEIOLE PURULENTÆ*, quæ pus continent.
2. *VARIOLÆ LYMPHATICÆ* seu *CRYSTALLINÆ*, quæ vesiculas lymphæ crystallina plenas sistunt, siliquosæ, miliares, vel bullatæ esse possunt.
3. *VARIOLÆ VERRUCOSÆ* papulas duras, cuspidatas, verrucis similes, & materiem atheromatofam continentes, exhibent.
4. *VARIOLÆ SANGUINEÆ* seu *HÆMATEODEÆ*, pustulas nigras, sanguinem continentes & fundentes, cum fundo nigro gangrenoso sistunt.

3. *VARIOLÆ PETECHIALES*, variolæ quæcunque, si in interstitiis variolarum, vel in ipsis variolis maculæ nigræ apparent, quæ materiem in pustulis contentam rubro colore tingunt, sic appellantur.

RESPECTU PERICULI & DECURSUS habentur:

1. *VARIOLÆ BENIGNÆ*, quæ regulariter decurrunt, nulla mala symptomata habent, & sine periculo sunt, variolæ discretæ, purulentæ, præsertim insitivæ ut plurimum sic se habent.
2. *VARIOLÆ MALIGNÆ*, sunt, quæ irregulariter decurrunt, quæ non maculosæ sed papulosæ erumpunt, mala symptomata & vitæ periculum sistunt, ut variolæ confluentes, sanguineæ, petechiales, filiquosæ.
3. *VARIOLÆ REGULARES*, quæ consueta sua stadia regulariter observant.
4. *VARIOLÆ IRREGULARES*, quæ ordinem consuetum decursus non servant.
5. *VARIOLÆ PRÆCURSORES*, aliquando contingit, ut aliquot diebus ante febrem, vel in ipso primo invasionis die, pustula una, vel plures majores in facie, vel collo vel alio loco erumpant, & confestim pus concipiant, ut in duobus meorum infantum vidi. Hæ variolæ faustum morbi eventum præagiunt.
6. *VARIOLÆ INOCULATORUM*, quandoque inoculatores, & illi, qui variolas infantum

tum multum palpirant, unam alteramve variolam in manu sibi contrahunt, licet variolas jam sint passi.

7. *VARIOLÆ NATURALES*, quæ infectione naturali.
8. *VARIOLÆ INSITIVÆ*, quæ insitione miasmatis variolosi contrahuntur.
9. *VARIOLÆ VERÆ*, quæ semel homines aggre-
diuntur, & intra 14 dies non finiuntur.
10. *VARIOLÆ SPURIÆ*, quas sub nomine
varicellarum sequenti capitulo describam.

Variolæ veræ, benignæ, regulares *quatuor stadia*: 1 stadium *contagii*, 2 *Eruptionis*, 3 *Suppurationis*, 4 *Exsiccationis*, sistunt.

1. *STADIUM CONTAGII*, quod cephalalgia, lumbagine, nausea, vomituratione, convulsione quandoque & febre noscitur, ab ingressu morbi ad 4 diem circiter durat.
2. *STADIUM ERUPTIONIS*. Quarto morbi die primum in facie & manibus, posthæc in reliquis membris puncta quædam rubra, nunc sparsim, nunc conferta, vel utroque modo usque ad 6 diem paullatim erumpunt, & febris atque reliqua symptomata contagii valde minuuntur, vel penitus remittunt. Sed oris factor peculiaris, totum conclave adimplens, oritur.
3. *STADIUM SUPPURATIONIS*. A sexto die maculæ cutis pus paullatim concipiunt, & in pustulas lenticularis magnitudinis sensim

elevantur. Ab 8 ad 11 diem pustulæ ulterius ad pisi magnitudinem assurgunt, & depressum hætenus verticem dimittunt. Febris rursus aliquantum increscit, facies nonnihil tumet, fauces dolent, oculi inflammantur, & pustulæ suum halonem rubrum amittunt.

4. *STADIUM EXSICCATIONIS*. Jam per reliquos 4 dies pustulæ maturæ & flavescen-tes partim siccantur, partim rumpuntur, & in crustas abeunt, quæ vel sponte defluunt, vel ab ipsis ægrotis decerpuntur. Maculæ au-tem subrubræ in locis delapsarum crustarum subinde per medium annum adhuc remanent, in multis cicatrices seu foveolæ in cute, præsertim faciei, relinquuntur.

CAUSA PROXIMA variolarum est peculiare miasma; morbus ut plurimum epidemice grassatur, & qui semel eum est expertus, rarissime altera vice illoprehenditur.

Curatio interna variolarum indicatur a febre, quæ illas comitatur. Vide Practicos Authores, qui de *febre variolosa* scripserunt.

Externa variolarum *remedia* sunt hæc:

1. *Semicupium calidum*, ex aqua & lacte egregie difficilem eruptionem promovet.
2. Palpebrarum coalitus impeditur *lacte calido*, quo oculi frequenter per diem & noctem elui debent.
3. Pustulæ in cornea *aqua saturnina* impediuntur.

4. Ardor faucium *gargarismate* acido, ut syrupo ribium, & spiritu nitri dulci facto, lenitur.
 5. Puslulæ maturæ aciculis, vel forficula aperiuntur ad evitandas erosiones cutis & absorptionem puris. Facta incisione lactis cremor applicetur.
 6. *Crusæ aridæ*, quas variolæ confluentes formare solent, lacte calido emolliri, & dein cerato contegi debent.
 7. *Maculæ*, post variolas residuæ, optime tolluntur oleo been, vel, si aliquoties de die operenicilli liquore, qui ex aquæ rosarum unciiis octo, & spiritus vini camphorati uncia dimidia constat, illinantur.
 8. *Facies* a variolis præservatur pediluviiis lacteis, atque sinapismis, quæ remedia a die invasionis ad initium suppurationis usque adhiberi debent.
- Fonticuli, vesicatoria nuchæ applicata, fomentationes faciei ex aqua calida vel frigida, aut jure carnis vervecinæ, itemque inunctio ejusdem cum lardo, vel oleo lini, nec non spirituum applicatio, aut rasura capillorum, & hirudinum applicatio merito ab *Illustr. & Expertissimo Professore VOGEL* damnantur.
9. Nequæ mercurius vivus aut moschus in amuleto corpori applicatus speratum edidit effectum.

10. Optima variolas bonas producendi methodus est inoculatio variolarum, sic ex centenis vix unus moritur, aut multum defædatur.

V A R I C E L L Æ.

Seu *variolæ spurix* sunt variolæ, quæ ut plurimum sine notabili febre erumpunt, & intra octiduum jam cursum suum absolvunt.

Differunt a variolis veris, quod febrem vix præcedentem habeant, 2 primo die invasionis erumpant, 3 a variolis veris ægrotos non præferent, 4. Sæpius hominem aggrediantur, 5. Intra octiduum vel citius suum cursum absolvant, variolæ enim veræ decursus 14 diebus indiget, 6. raro cicatrices relinquant, & tunc maxime pro veris imponunt.

SPECIES VARICELLARUM sunt:

1. *VARICELLÆ LYMPHATICÆ*. Sunt pustulæ discretæ, veris simillimæ, jam primo morbi die formantur, humorem continent tenui muco albicanti similem, tertio die siccantur, & ab hoc usque ad septimum decidunt.
2. *VARICELLÆ VERRUCOSÆ* sive *acuminatæ*. Papulas acuminatas, rubras, verrucis simillimas, supra cutem prominentes, in quibus nullus humor est, referunt, & septimo die evanescunt.
3. *VARICELLÆ DURÆ OVALES*. Tubercula formant dura, ovalia, obscure rubentia,

halone rubro cincta, verisque variolis paulo majora sunt. Post duos vel tres dies nonnihil exulcerantur, & tandem cum nigrore exarescunt, denique pallescunt & subsident. Aliquando sub exsiccatione primo erumpentium iterum novæ erumpunt, & sic morbus ad aliquot septimanas protrahi videtur.

4. *VARICELLÆ EMPHYSEMATOSÆ*, quæ vacuæ sunt ut siliquosæ, seu aërem continent.

Variolæ spurix hæud raro epidemice grassantur, veris aliquando succedunt, aliquando præcedunt, rarius contingit, ut inter veras erumpant. Periculi fere semper expertes sunt.

Curatio lenia purgantia & diluentia exigit.

TERMINTHUS.

Pustulæ nigricantes & ardentes, quæ maxime in cruribus fæminarum observantur, *terminthi* vocantur. *

Mox desinunt in crustas, quibus detractis pus emanat.

TERMINTHI NEUNATORUM. Constant ex pustulis majoribus, quæ *lividam aquam* continent, & halonem rubrum habent. Apparent primo ad inguina, inde ad umbilici viciniam, axillas & di-

* Nomen habent a ciceribus sive *terminthis*, quos figura & magnitudine referunt.

gitos, & post tres quatuorve dies exsiccata decidunt. *

Subinde epidemice occurrunt, periculo fere carent, nisi maximus eorum sit numerus.

Curatio exigit lenia laxantia. Vesiculæ dissecari & dilutissima aqua vulneraria elui, & dein semine lycopodii conspergi possunt.

CLASSIS III. VESICULÆ SEU PHLYCTENÆ.



Sunt tumores exigui, qui pellucidi sunt & non pus ut pustulæ, sed aquam, vel serum saniosum continent, atque rupti vel exsiccantur in crustas, vel excoriantur.

SUDAMINA.

Sunt vesiculæ granis milii magnitudine & forma similes, subito absque febre erumpentes. **

SPECIES sunt :

1. *SUDAMINA ALBA*, quæ sunt vesiculæ concolores cuti, pungentes, & fugaces, quæ æstu aeris aut lecti sæpe excitantur.
2. *SUDAMINA RUBRA*; sunt vesiculæ rubræ granis milii magnitudine similes, quæ juvenes & calidos viros potissimum tempore æstivo agrediuntur.

* Ideo germanis vocantur *Schälblasen*.

** Græcis vocantur *hydroa* vel *boa*.

3. *SUDAMINA BALNEANTIVM*, sunt vesiculæ miliaribus similes, quæ in diu balneantibus erumpunt.

Curatio exigit victum refrigerantem. *Balneum* ex aqua fluviali, quod eruptionem ab initio promoveret. *Lotionem* ex aqua camphorata.

MILIARIA.

Sunt exanthema febrile, quod vesiculas granis milii similes format.

Miliaria continent humorem lymphaticum, qui vel excolor est, vel rubellus, pellucidus vel opacus, hinc vocantur miliaria *alba*, *rubra*, *pellucida*, *opaca*.

SPECIES miliarium sunt:

1. *MILIARIA FEBRILIA*, quæ cum febre erumpunt.
2. *MILIARIA LACTEA*, quæ in puerperis, a lacte sano in cutem deposito, oriuntur, sunt alba, & opaca.
3. *MILIARIA CHRONICA*, quæ sine febre in scorbuto & aliis morbis erumpunt. V. *Sudamina*. De *curatione* miliarium vide authores de febre miliari. *

HYDATIS.

Est vesicula sphæroidea, pellucida, indolens, quæ pisi magnitudinem habet.

* V. GESNER *Sammlung von Beobachtungen* 3. Band S. 104.

Magnitudine differt a sudamine. Sæpius solitaria, quam agminata apparet, in tarsis palpebrarum frequentius observatur.

SPECIES sunt:

1. *HYDATIS CUTICULARIS* est epidermidis elevatio in vesiculam aquosam sphaeroidem. *Curatur* incisione vesiculæ & exsiccatione.
2. *HYDATIS CELLULOSA*, est telæ cellulosæ degeneratio in vesiculas aquosas, id observatur in quibusdam ulceribus & tumoribus. V. *hygroma hydatitosum* in doctrina tumorum. *

VESICULÆ CRISTALLINÆ GENITALIUM.

Sunt vesiculæ pellucidæ, aquosæ & dolentes, quæ in phymosi & paraphymosi glandi, vel præputii superficiei internæ insident.

Hydatidibus sunt similes sed dolentes. Sensim rumpuntur & exanitæ corrugantur, aut in ulcera venerea abeunt.

In fæminis autem ex tumidis labiis, nymphis, clitoride ejusque præputio, & ex vagina prodeunt.

Curantur solutione sublimati vel balsamo mercuriali, si interne simul mercurius gummosus adhibeatur.

* *Cel. GRASHUIS tentamen de colica piætorum, cui accedit disquisitio de natura & origine hydatidum.*

U R I T I D E S.

Sunt vesiculæ latæ, rubræ, & admodum prurientes, quæ in apice crepant, & ichorem acrem, fundunt.

Ut plurimum crura, rarius brachia afficiunt.

Dividuntur in *nocturnas* & *diurnas*.

1. *URITIS NOCTURNA*, quæ etiam *epinyctis* vocatur, sistit vesiculas atrorubras, noctu potissime acriter prurientes. Differunt a terminthis, quod ichorem & non pus contineant.

2. *URITIS DIURNA*, quæ *hæmeropathos* dicitur, format papulas rubentes, crura obsidentes, quæ extra lectum illico apparent & importune pruriunt, in lecto autem evanescent.

Curatio exigit purgantia & lotiones ex aqua vegetominerali vel appositionem medullæ citri.

CLASSIS IV. BULLÆ.



Sunt magnæ & latæ elevationes epidermidis a cute, quæ vesicas repræsentant magnas.

In hanc classem pertinent.

P H Y M A.

Est bulla pure plena, quæ ut plurimum solitaria hinc inde oritur.

Furunculo est similis, sed planior, mollior & illico suppurans.

Nascitur a depositione puris intra cutem & epidermidem. In pueris & in scabiosis has purulentas bullas frequenter vidi. Nullibi frequentius quam in apicibus digitorum sub nomine *panaritii bullofi* occurrunt.

Curatur incisione, & elutione cum aqua vulneraria diluta.

BULLA SOLITARIA.

Est vesica magna, humorem aquosum continens, quæ ut plurimum solitaria apparet.

SPECIES bullarum sunt:

1. *BULLA VESICATORIA*, quæ emplastro vesicatorio excitata fuit. Incidenda est, ut aqua glutinosa effluat, sed epidermis non detrahatur. Alias dolentissima fit excoariatio cutis. Emplastro diachylon simplici effluxus feri ad aliquot dies conservari, emplastro albo camphorato excoariatio sanari potest.
2. *BULLA EX AMBUSTIONE*, seu ab affusa aqua fervida. Incisa vesica applicetur unguentum album.
3. *BULLA A FRIGORE*. Incisa vesica applicetur unguentum ad perniones.
4. *BULLÆ GANGRÆNOSÆ*, quæ in partibus gangræna humida affectis cernuntur, & aqua putrida cadaverosi odoris repletæ sunt. Antisepticiis ut gangræna curantur.
5. *BULLA PEDICULARIS*. V. *Malis pedicularis*.

6. *BULLA VARIOLOSA*. V. *Variolas bullatas*.

7. *BULLA ARABUM* est bulla sua sponte orta, in diu durantem at exiguam excoriationem cutaneam, cutem sine dolore corrodentem abiens. Folia solani nigri contusa per triduum applicata certissimum sunt remedium. *

8. *BULLA DOLENTISSIMA* est bulla sua sponte excitata, in dolentissimum, at exiguum & diu durans ulcusculum cutaneum abit. **

Tentetur applicatio contusorum foliorum solani nigri.

P E M P H Y G U S.

Vesicæ ichorosæ, quæ nucis avellanæ magnitudinem habent, & ut plurimum in variis partibus erumpunt, sic vocantur.

SPECIES sunt:

1. *PEMPHYGUS FEBRILIS*, qui cum febre putrida erumpit. Vesicæ, per plures dies manent, tandem rumpuntur & sero ichoroso effuso in maculas atrorubas, crusta nigricante circumdatas, abeunt. Subinde hæ vesicæ gangrænesunt.

Curatio exigit primis viis evacuatis antiseptica & acetum bezoardicum.

2. *PEMPHYGUS APYRETUS*. Hicce morbus in pauperibus sordide & malo victu viven-

* *Cel. FORSKAL desc. plant. c. 2. p. 46.*

** *Ill. LORRY tract. de morb. cutan. p. 424.*

tibus sine notabili febre subinde cernitur. Acetum camphoratum prodest.

3. *PEMPHYGUS A TACTU COLUBRI BICEPHALI*, qui, si vivus vel mortuus tangitur, apud brasilienses excitat vesicas magnas ichorosas, quæ tribus mensibus durare solent.

4. *PEMPHYGUS CRURUM*. Pinguibus, & qui ulcera inveterata in cruribus habent, atque sub sanatione fracturæ cruris sæpe multæ & magnæ vesicæ aquosæ oriuntur in cruribus.

Curatio exigit incisionem vesicarum & elutionem cum aqua vulneraria diluta.

CLASSIS V. PAPULÆ.



Sunt tumores exigui sed duri, qui vel resolvuntur vel ex apice quid humidi ejiciunt, & dein desquamantur.

Differunt a *pustulis*, quod non in suppurationem abeant, a *vesiculis* quod non sint aquosæ; sedere videntur in glandulis cutaneis.

Species papularum sunt.

VARI seu JONTHI.

Sunt tubercula rubra, dura & exigua, quæ fere tantum in facie hinc inde oriuntur.

Diu permanere solent, nec dolent, nec pruriunt, nec in suppurationem, ut pustulæ faciei solent, abeunt.

Juvenibus viſu craſſo utentibus, & ſpermaticis ſunt familiares, circa adoleſcentiam evaneſcere ſolent.

Curatio exigit purgantia ſalina & decocta herbacea reſolventia.

Externe lotio faciei cum aqua ſalita conducit. Matrimonium varos curat.

GRUTUM ſive MILIUM.

Eſt tuberculum faciei albiſſimum & duriffimum, ſed admodum exiguum, quod magnitudinem, colorem & duritiem gruti ſeu milii refert.

Compreſſione cutis totum tuberculum, quod ſtatim ſub epidermide ſedem habere videtur, exprimi poteſt.

Differt grutum ab herpete miliari, quod hic agmen talium papularum referat, grutum autem papulas ſolitarias.

Cauſa videtur eſſe materia atheromatofa in cutem depoſita. *

Curatio exigit expreſſionem gruti ex cute.

HERPES ſeu SERPIGO.

Eſt papularum chronicarum ichoroſo - ſquammofarum ſemper ulterius ſerpentium agmen. **

* Vulgi præjudicium eſt, grutum cum jure comestum per cutem iterum efflorefcere.

** D. PITNER *diff. de herpete*. Budæ. 1780.

SPECIES herpetis sunt:

Lichen simplex

1. *HERPES SIMPLEX*, noscitur papulis rubris, pruriginosis, furfuraceis in cute non multum serpentibus, nec eam profunde exedentibus.

2. *HERPES EXEDENS* seu *ferus* seu *esthiomenos*, est herpes qui cutem simul profunde exedit, hinc hic herpes vel simpliciter *ulcerosus*, vel si ulceris labia retorida & dura valde sunt, *cancrosus* est, qualis sæpe in facie observatur.

3. *HERPES MILIARIS*, est agmen papularum, quarum apici rupto inhæret mollicula subrotunda, flavescens, grano milii similis, unde nomen.

Impetigo

4. *HERPES PUSTULOSUS*, est herpes cum pustulis vel vesiculis complicatus.

5. *HERPES SYPHILITICUS*, est herpes, qui a miasmate venereo excitatur, auribus & capitatæ capitis parti insidere solet, noscitur symptomatibus venericis, & curatur mercurialibus externis & internis.

Cerema

6. *HERPES SPURIUS*, qui a causa externa citra acrimoniam internam oritur ut:

α. *Herpes periscelis* est herpes, qui poplitem, ubi zona vinciri solet, infestat, vocatur etiam *zona herpetica*, & a zonæ vinctura oriri solet. Curatur zona remota.

β. *Herpes collaris* est herpes, qui collum in forma zonæ circumdat. Collum Ecclesiasticorum,

qui collare acri tinctura vel smalta cærulecente coloratum gerunt, afficit.

γ. *Herpes cerdonum*, qui a sorditie, qua pedes cerdonum perpetuo alluuntur oritur.

δ. *Herpes a tactu Toxicodendri*.

CAUSA MATERIALIS herpetis est peculiaris acrimonia biliosa chronica in glandulas cutaneas deposita.

CAUSÆ REMOTÆ sunt. Vitium in hepate, ingesta acria præsertim piperata, suppressa evacuatio sanguinis, vel perspirationis, cachexia varia, præsertim scorbutica & venerea, materia febrilis, regio pallidosa depreßa, labes hæreditaria, contagium.

PROGNOSIS. Herpes quandoque criticus est. *Exedens* in cancrum nervosum quandoque abit. *Retro-pulsus* pessimos quandoque producit morbos: inflammationem pectoris, phthisin, tumorem cancrroidem &c.

Curatio requirit purgantia & depurantia sanguinis serum. Mercurius vivus cum sulphure aurato præprimis se commendat. * In herpete exedente acidum vitrioli interne & externe adhibitum, elus pomorum acidorum profuit. ** Fumaria, farsaparilla, dulcamara, jus viperæ, antimonialia, cicuta, spiritus salis acidus, mercurius gummosus,

* SCHMUCKER *vernischte chirurg. Schriften*. S. 63. B. I.

** *Collectanea Societatis medicæ Havniensis* T. II. p. 1.

dulcis, sublimatus, aquæ martiales acidulæ, cortex peruvianus cum assæclis mixtus.

Externe oleum tartari per deliquium, aut unguentum rosaceum cum sulphure, mercurio præcipitato albo, vel floribus zinci, aut benzoës laudatur. Nec non radix lapati in aceto macerata, thermæ sulphuræ, aqua marina, aqua vegeto mineralis cum spiritu vitrioli, balneum e scoriis metallorum, solutio ex vitriolo albo, sale communi, sulphure, alumine. Aqua stillaritia e succo pomorum borsdorfsium. Folia boni henrici, oleum palmæ. Creta cum lactis cremore, plumbata, mercurialia præsertim solutio sublimati, fonticulus, caustica, lavatorium ex radice hellebori albi & his medicamentis non sufficientibus, emplastrum vesicatorium super parte herpetica applicatum, efficacissima herpetis remedia deprehendi. *

CUTIS ANSERINA.

Cutis subito & ubique innumeris tuberculis, minimis, pallidis, repletur, qualia in cute anserum observantur.

CAUSA PROXIMA est contractio textus fibrosi cutanei, quæ papillas cutaneas protrudit.

Hinc a frigore ad corpus calefactum admissio, a terrore, a spasmo cutaneo febris intermittens, & etiam post mortem in cadavere observatur.

* BLOCHS, *medizinische Bemerkungen* S. 97.

Curatio. Est morbus fugax , calore brevi & sua sponte evanescens.

TUBERCULUM.

Est tumor induratus, subcutaneus, cuti concolor, papula major, non tamen adeo magnus, ut ad tumores magnos referri potius possit.

SPECIES tuberculorum sunt :

1. *TUBERCULUM SCIRRHOsum*, quod induratio seu scirrhus glandulæ subcutaneæ est, sed benignus, indolens, & cuti concolor. Cancer mammarum sæpe a parvo tali tuberculo, per multos sæpe annos quiete hærente, incipit, quod cessantibus menstruis, aut irritatione externa sæpe in magnum carcinoma mutatur.
2. *TUBERCULUM CANCROsum*, quod etiam *noli me tangere* vocatur, est parvum tuberculum in facie, rubrolividum, quod per multos annos quietum manet; si vero medicamentis multum irritatur, dolere incipit & in pessimum cancrum nerveum faciei abit.
3. *TUBERCULUM CISTICUM*, est parvus tumor subcutaneus, atheromatofus vel sevosus, qui sæpe per totam vitam vel manet, vel in atheroma abit.
4. *TUBERCULUM SCROPHULOSUM*. Scrophulæ colli cum parvis talibus tuberculis, quæ circa venam jugularem externam rosarii adinstar descendunt, incipiunt.

5. *TUBERCULUM LEPROSUM*. Format lepra tubercula squammosa & crustosa in toto corpore & facie. V. *lepra*.
 6. *TUBERCULUM SARCOTICUM*. Mollia, rubra & indolentia talia tubercula sæpe magno numero in naso propullulant.
 7. *TUBERCULUM HYDATITOSUM*. Hydatides subcutanæ, in scroto vel sub mamma nascentes, globulos rotundos & durissimos referunt.
 8. *TUBERCULA PANNOICA*, quæ ab Hungaris *Tsömör* vocantur; languore, & nausea prægressa oriuntur tubercula, quæ tactu manifestantur, circa tempora, in dorso, nucha, brachiis, præsertim in collo & carpo manuum. Curantur laxantibus, & dein datis diaphoreticis.
- Externe* convenit frictio tuberculorum cum allio & aceto vini. *
- Curatio*. Tubercula juxta indolem tumoris, quem referunt, curari debent. Vide *Doctrinam de tumoribus*.

PHYGETHLON.

Est tuberculum rubrum & dolens, quod varo majus, furunculo minus, & phymate durius est. Sæpe circa anum tale tuberculum oritur, quod male tractatum in fistulam ani abit.

* BARRY Specimen morborum Hungaris endemiorum.

Curatio exigit purgantia & *externe* aquam vegetomineralem.

L E P R A.

Est morbus in quo cutis præsertim faciei rugosa, & aspera evadit, atque tuberibus magnis rubro-lividis & rimosis deformatur, cum extremorum artuum insensilitate & voce rauca nasali. *

Signa. Incipit morbus cum una rarius pluribus maculis minimis: morbus incipiens ex cutis insensilitate & maculis rubro-pallidis, acus puncturam vix superantibus, quæ ægre a lentigine distinguuntur, quod tamen ope acus adhibitæ, quæ infixæ nullum dolorem excitat, & animadversione, an increseat, fieri potest, noscitur.

Hæ maculæ sine omni inflammatione & elevatione sed potius cum depressione paulatim dilatantur.

Simul cum maculis auricularum lobi intumescunt & indurantur, atque in toto ambitu subinde tuberculis cinguntur. Deinde nares, labia oris & universa facies turgescunt & rubore quodam quasi cinnabarino inficiuntur, progressu temporis ad cæruleum vergente, & in vetustiori morbo lividior evadente. Cutis præterea adest insensilis, & in rugas obdurescentes corrugatur.

Excreta sana sunt, urina tamen pallidula, muriam hæc cum olet, citoque putrescit. Sic morbus quandoque sine notabili incremento per X vel XX an-

* *Cel. SCHILLING, de lepra. Lugd. Batav. 1778.*

nos subsistit. Si vero non bona adhibeatur diætā,
tunc

Maculæ leprosæ a facie per universum corpus ad
plantas pedum usque erumpunt, atque in tubera,
habitum corporis mirifice deformantia, surgunt.
Maxime sub unguibus nascuntur vesiculæ, apices
digitorum crassescunt & sensum amittunt, serpit
e prima phalange malum in alteram citra dolo-
rem, atque ossicula absque dolore delabuntur.

Interdum universum corporis integumentum indura-
tur & ob transpirationem penitus suppressam in-
tumesceat in leucophlegmatiam. Accedunt ulcera
anodyna, quæ densis crustis brevi labentibus &
renascentibus obteguntur. Hæc ulcera interdum,
quum cutis in toto maculæ ambitu consumpta es-
set, sine ulla medela consolidantur, dum paullo
post aliæ maculæ prodeunt, quæ pariter exulce-
rantur. Quidquid e corpore humoris transpirat,
intolerabiliter fœtet. Pertinax adest obstipatio, ex-
crementa sunt nigra, valde sicca. Urina rufa,
uroscopiis tenaciter adhærens. Sitis perpetua: lin-
gua semper sicca, interdum nigris crustis tecta,
& hinc inde quasi rimosa. Sanguis admodum te-
nuis, exiguam feri copiam dimittit, & ex vena
missus putridum olet, cruoris globuli sunt albi.
Stimulus ad venerem assiduus & cum genitalium
pruritu ad mortem usque non coërcibilis.

CAUSA PROXIMA est miasma seu acrimonia sui generis,
lentam putredinem humorum & languorem cutis
& extremorum inducens. Morbus inter Arabes,

Aegyptios, Abyſſiniam & Americam meridionalem endemius, & frequens eſt. Contrahitur a parentibus & per ubera, coitum, habitum, & ſudorem ſubjecti morboſi: etiam domicilia infecta aliis ſunt contagioſa.

CAUSÆ EXCITANTES eſſe cenſentur eſus carniū ſemiputridarum: victus piſcium & porcorum pinguium leproſorum: potus aquæ multis piſcibus putreſcentibus repletæ: tempeſtas conſtans calida, ſicca vel in ſummo gradu humida. Terror, veneris abuſus, refrigeratio contagium jam receptum cito & ſæpe intra unam noctem evoluunt.

Prognofis. Lepra eſt vera criſis virus leproſi, hinc toleranda. Recens curabilis, adulta incurabilis eſt.*

Curatio exigit, ut cauſæ excitantes & cauſæ morbum adaugentes fugentur.

Criſis per cutim promovenda ope balneorum tepidorum, bis in ſeptimana ad 15 horæ minuta uſurpatorum, dein quotidie bis adhibitorum, cum emollientibus & leniter detergentibus: ut hepate ſulphuris in aqua ſoluto, exercitatione & vino promotis per trimeſtre adhibitis.

Ulcera tinctura aloes, myrrhæ & ſuccini deligentur.

Calli cutis unguento de althea & enulæ emolliantur.

* Facilius ſanatur lepra, quæ totum corpus, quam quæ ſolum partem afficit. Acida & mercurialia leproſis noxia ſunt.

Si morbus fugatus, corpus roborandum interne & externe per suffimigia. *Antileprosa* interne danda In sanatis maculæ distinctæ non amplius incrementes a lepra remanent.

Curatio interna tentari potest ledo palustri*, æthiope minerali, antimonio, croco martis, lacte, purgantibus.

Externe adhibeantur solutio salis ammoniaci, balnea sulphurea, martialia, helleborata, & inungantur crustæ butyro, vel unguento ad lepram.**

LEPRA ASTURIENSIS, est lepra Asturiensibus endemia, in qua crustæ æstivo tempore delabuntur & cicatrices coloris rosei, infra cutis libellam depressas, lucidas & per vitam durantes reliquunt. Malum insanabile censetur.

* *Schwedische Abh.* 35. vol. *Cel.* ODHELINS casum refert ancillæ lepra nodulosa affectæ, in qua ex infuso ledi palustris seu roris marini sylvestris nodi sensim resoluti fuerunt.

** *Florentiæ* in nosocomio S. EUSEBII leprosi omni altero die inunguntur & sic sine alio fere remedio curantur, sequenti unguento: R. Lardi & butyri majalis aa ℥iijss. Terebinthinæ ℥xiv. ceræ albæ ℥vj. liquefiant lento igne; dein adde, mercurii præcipitati rubri ℥j. Salis communis sicci & merc. sublimati corrosivi aa ℥ij. Succo limoniorum & spiritus aceti aa q. s. pro unguento formando. V. GALEOTI *Dissertatione sopra les malattie, che si curano nel regio spedale di S. EUSEBIO con i rimedi soliti usarsi nel medesimo.* FIRENZE 1771.

Demum multi alii morbi cutanei, qui pertinaces sunt & totum fere corpus occupant, nomine lepræ ab Authoribus denotantur, ut

1. *LEPRA HERPETICA*, est herpes crustaceus in toto corpore. V. *Herpes*.
2. *LEPRA SCABIOSA* est scabies putrida, quæ etiam totum corpus occupat. V. *Scabies putrida*.
3. *LEPRA FUNGIFERA*, quæ excrescentias fungosas format. V. *Frambæsia*.
4. *LEPRA SQAMMOSA*, quæ ubique squammas producit. V. *Ichtyosis & impetigo*.
5. *LEPRA MACULOSA*, seu *VITILIGO* quæ maculis depressis, albis vel nigricantibus cutem defædat. V. *Alphos & Melas*.
6. *LEPRA ELEPHANTIACA* seu *ARABICA*. V. *Elephantiasis*.
7. *LEPRA SETOSA*, vide *hystriçiasis*.
8. *LEPRA TOPICA*, quæ unam solummodo partem afficit.

E L E P H A N T I A S I S.

Est lepra, quæ potissimum pedes afficit. *

Signa. In pede adfecto phalanges ossiculorum paulatim intumescunt, cutim & carnes mirum in modum expandunt, crassescunt digiti, tandemque colliquescent ceræ adinstar, unde a levissima causa hæmorrhagia, sponte & cito iterum cessans

* *Cel. SCHILLING de lepra. Lugd. Bat. 1778.*

Serpit malum ad femur usque, contracturam articulorum efficiens. Simul panniculus adiposus & cutis in plicas & rugas ita sensim se componunt, ut pedis elephantini formam omnino referat. Demum cruribus deformatis & manuum digiti circa articulos tument, & successive soluti cadunt, inde absque dolore ulcera primo faciem & dein carnosas partes cum intolerabili fœtore depascuntur.

Anatome in amputato ejusmodi crure nulla periostii externi & medullæ ossium vestigia, nec ullas cavitates ossium deprehendit. Nulla ferme vasa vel sanguifera vel lymphatica in partibus internis observantur, eaque in corrugata cute sunt varicosa & fere inania, ambo cruris ossa & ossa pedum quasi in unum confluerunt, & arteria interossea est deleta.

Prognosis. Morbus incipiens subinde curatur, morbus autem inveteratus, insanabilis est.

Curatio morbi incipientis tentatur balneis sulphureis, quibus cicuta, helleborus albus & globuli martiales adduntur. Dein plurima loca recentibus foliis boni Henrici obtegantur, etiam vesicatoria, & lotio partium cum spiritu vini aquoso, sale tartari & spiritu salis ammoniaci in hunc finem laudantur.

Interne purgantia, aquæ martiales, juscula viperina, fumaria, sarsaparilla, saponaria, chærophyllum, agrimonia, radix dulcamaræ, lapathum acutum, cortex Winteranus, cortex radicis sassafras & pe-

ruvianus * laudantur, nec non antimonium crudum, atque tinctura cantharidum. **

CLASSIS VI. CRUSTÆ.

Sunt cuticulæ mutationes in corpus siccum, emortuum, crassiusculum, a cute deciduum vel ei adhærens.

Nascuntur ex solidis & fluidis cum glutine morbofo exsiccatis.

SPECIES crustarum sunt:

C R U S T A.

Est corpus emortuum, siccum, fusco nigrum, a cute sine suppuratione deciduum, solam epidermidem afficiens.

SPECIES CRUSTARUM sunt:

1. *CRUSTA ULCERUM*, ex ulcere male sanato sæpe gluten exsudat, quod locum ulceris tali crusta obtegit.
2. *CRUSTA SCABIOSA*, in scabie simplici tenues, & glabræ, in putrida autem crassæ oriuntur tales crustæ, quæ virides atque pillosæ sunt, sua sponte decidunt.
3. *CRUSTA VARIOLOSA*. Exsiccata variolæ in crustas abeunt, vel sua sponte deciduas, vel ab ægrotis decerpendas.

* *Artzneykundige Abhandlungen von dem Collegio der Aerzte in London.* 1. B. 18. S.

** MURRAY de vermibus in lepra obviis, juncta leprosi historia.

4. *CRUSTA CANCROSA*, quæ cancerum nervosum subinde ad digiti crassitiem comitatur. Unguento mercuriali emollitur.

5. *CRUSTÆ LEPROSÆ*. V. *Lepra*.

Curatio crustarum exigit ut crustæ lacte emolliantur, & dein deglubantur.

ESCHARA.

Est corpus subhumidum, fuscum vel nigrum, quod ipsam cutem afficit, & hinc ab ea sine suppuratione non separandum.

Ignis, fulmen, lapis causticus, carbunculus & gangræna sicca cutem adeo in escharam mutare valent.

Curatio exigit pingua & emollientia, subinde scarificationem, ut ope suppurationis natura facilius escharam a partibus sanis separare possit.

ACHORES seu SCABIES CAPITIS.

Format ulcera crustosa, humida, in capillata capitis parte. *

SPECIES hujus scabiei sunt:

1. *SCABIES CAPITIS SIMPLEX*. Incipit densissimis granulis ac si ex cute grana milii prominerent, hæc granula rumpuntur, & exsudans gluten in toto capillitio ulcera crustosa format; crustæ hæ sunt ubique foraminosæ, ac si tineis essent erosæ. Hinc hæc scabies ca-

* D. MIHR *diff. de achoribus*. Budæ 1783.

pitis etiam *tinea benigna* dicitur. Humiditate scabies capitis a tinea vera differt.

2. *SCABIES CAPITIS FAVOSA*. Format ulcera, quæ ob foramella ampliora alveolis favi, melle albido turgidis, similia sunt. Incipit vesiculis purulentis, in capillitio sine prævia inflammatione ortis, quæ sponte vel levi digitorum pressione crepant, & pulvem albidoflavescentem fundunt, atque exsiccata squammas gryseas relinquunt.
3. *SCABIES CAPITIS FICOSA*. Si ulcera capillitii in foveolis suis purulentis granula flava, qualia in ficu discissa semina sunt, habent, *ficosa* vocatur scabies.
4. *SCABIES CAPITIS LUPINA*. Exhibet ulcera sicca, quæ marginata sunt squammis callosis, seu lupiorum aut cicerum instar capitata & incrassata.

CAUSA PROXIMA est mucus animalis acescens ac rancidulus. *

CAUSÆ REMOTÆ sunt ætas tenera præsertim ablata, rarius ætas adulta. Diæta prava, labes hæreditaria, metastasis humoris retenti, menstruatio suppressa.

PROGNOSIS. Scabies capitis est critica evacuatio humoris acrimoniosi, qui per glandulas capillitii excernitur. Hinc est morbus infantibus salubris,

* *Cel. LORRY de m. cut. p. 439.*

sed neglectus & diu durans cranii ossa inficit, & tunc difficillime sanatur.

Scabies hæcce pruritu, dolore & ingenti fœtore infantes molestat, pallorem faciei, noctes infomnes, maciem quandoque cum febre hecica causat, & ob pectinationis vel defectum, vel difficultatem ingens pediculorum copia nascitur. Scabiei excretio frigore vel exsiccantibus *suppressa* pessimos oculorum, cerebri aut pulmonum morbos procreat, ut febrem, cæcitatem, ophthalmiam, epilepsiam, convulsionem, glandularum colli intumescencias, tussim, phtysim, anasarcam, hydrophem cerebri, apoplexiam.

Curatio exigit 1. *tonsuram* capillitii, & *pectinationem* cum scopula setacea.

2. *Lotionem* capillitii cum aqua furfurum vel hordei cum melle, vel cataplasma ex farina avenæ cum aqua & butyro, folia boni Henrici vel brassicæ crispæ viridis capiti applicata, nasturtii succum cum pinguedine anseris, camphoram lacte solutam.

3. *Purgantia* sæpius repetita.

4. *Decocta purificantia* ex bardana vel lapatho, & fumaria. Aquas acidulas martiales, cort. peruvi.

5. *Caput* semper mitris & linteis *calidum* servetur, *Diæta* observetur salubris.

Scabies capitis *retropulsa* exigit sinapismum, vel vesicatorium abraso capiti imponendum, ut revo-

cetur scabies, vel denique novam infectionem
ope applicatæ mitræ scabiosæ.

CRUSTA CAPITIS NEUNATO- RUM.

Est crusta sicca, & crassa, quæ in infantibus brevi
post partum verticem & sinciput tegere, & sæ-
pe medium per annum durare solet.

Curatio. Præter purificationem cum scopula seta-
cea nihil tentetur, nam suo tempore sponte eva-
nescit.

CRUSTA LACTEA.

Est eruptio crustarum in genis vel alio faciei loco.

I. *CRUSTA LACTEA INFANTUM.* * Erum-
punt in genis pustulæ latæ vel acutæ, humo-
re limido, glutinoso plenæ, quibus ruptis
liquor effluit glutinosus, tenax, cuti adhærens,
qui crustam flavo - rubram efficit. Crusta ipsa
sæpe finditur, eque fissuris humor glutinosus,
crustæ crassitiem & duritiem augens, effundi-
tur. Cutis ipsa adfecta dura redditur & partes
subjectæ intumescunt. Tumidæ simul sunt glan-
dulæ jugulares, raro parotides. Aliquando cru-
stæ ejusmodi serpunt ad auriculas, aut e mento
erumpunt, imo quandoque frontem occupant
& totam faciem, exceptis palpebris, larva te-

* *Cel. STRACK de crusta lactea infantum ejusdemque
specifico remedio diss. Francof. ad Mœnum. 1779.*

gunt. Quandoque ophthalmia vel otorrhæa simul contingit. Quandoque ad reliquum corpus, ut collum, pectus, abdomen, nates & extremitates a facie transeunt.

Ætas. Infantibus lactentibus magis quam ablactatis, semestribus magis, quam qui dentibus jam gaudent, familiaris est morbus. Interdum vero etiam serius incipit morbus atque ultra dentium eruptionem perstat, interdum recurrit.

CAUSA PROXIMA acris mucus metastatice ad faciem depositus esse videtur. Non videtur morbus esse hæreditarius, neque aliis infantibus contagiosus. ** Infantes enim reliqui innocue cum crustosis in eodem lecto dormivisse fuere visi, atque unus e pluribus infantibus ab eadem matre lactatis morbo solum corripitur.

Exitus. Diuturnus est morbus, qui infantibus quietem & alacritatem detrahit. Ingentem quandoque excitat pruritum, unde infantum fletus, pervigilium, pavor in somno, & alvus tarda: solvitur morbus per urinam tetri odoris, qualem urina fellis spargit.

Nihil mali a morbo remansisse patet, si facies post sanationem mollis.

Sustinuisse hominem v. g. nutricem in sua infantia hunc morbum conjicimus, si cutis faciei solito

* Anonimi alicujus authoris *Ausführliche Abhandlung von Sägesprüngen einer bekannten Kinderkrankheit.* Nürnberg. 1779.

magis glabra, & exesa circa genas tenui lanugine polita & splendens est, reliqua vero faciei cutis albida magis est, si erubescens non roseo sed coccineo seu scarlatinoso rubore suffunditur, sed per latas maculas interposita albedine distinguitur.

Curatio exigit, ut purgatis primis viis infanti quotidie lac, in quo pugillus unus jaceat seu violæ tricoloris recentis incoquatur, detur. Sic intra 3 vel 4 septimanas hic morbus tuto curatur.

Alii angelicam, levisticum, imperatoriam, arum in decocto laudant. Alii fuliginem ad gr. iv in syrupo cichorei.*

Externe evitentur medicamenta plumbata, exsiccantia & oleosa. Facies cum decocto quodam in quo bilis bubula solvitur quotidie lavetur. Cremor lactis acidulus crustis illinitus pulchre sopit pruritus. Nutrix bonam servet diætam & iisdem ut infans utatur medicamentis.

Nihil mali a morbo remansisse patet, si facies post delapsum crustarum mollis nec supra pinguedinem tumida, cutis tenuis, non dura vel coriacea aut squammulis aspera & urina sana.

2. *CRUSTA LACTEA INFANTUM LARVATA.* Ante crustæ lactæ eruptionem ophthalmia, obstructio glandularum, lippitudo, otorrhæa, tabes infantes afficit.

* L. c. p. 55.

Nisi quid crustosi in facie se ostendat, lactentis facies crassior est, quam a sola pinguedine expectes, buccæ tumidæ, rotundæ. Cutis genarum profunde rubra, cutis subiecta dura in pliculas trahi se non finit, cuticula digito explorata aspera & elevatis minimis squammulis hirta. Frictio partis ab infante tentatur, urina fœtida quandoque.

Non satis egressis papulis efficit materia crustæ lactææ latens infarctum glandularum meseraicarum, unde tympanites, bulimia, tabes. Repressis autem papulis crustosis morbi glandularum, tussis, asthma, tabes sæpe oriuntur.

Curatio exigit, ut purgatis primis viis decoctum violæ tricoloris vel pulvis ejusdem detur.

3. *CRUSTA LACTEA PUERPERARUM* *

In puerperis quandoque a metastasi lactea in genis, mento, palpebris, imo & oculo pustulæ citra erysipelas, pure lacteo turgentes, summe prurientes, quæ horridæ visui, ruborem cuti conciliant, imo crustæ cute magis depressæ apparent cum odore gravi fœtido. Hæ crustæ non raro abeunt & redeunt, siphilidem simulant, at a dato mercurio summa oriuntur mala.

Curatio. Salus a cura metastasibus congrua, ut a purgantibus, decocto spiritum dulcamaræ & arcano duplicato.

* *Cel. LORRY de morbis cutaneis* p. 283.

T I N E A.

Noscitur crustis viridescens, siccis & pertinacibus, quæ capillitium atque marginem frontalem occupant. *

Tineæ species sunt:

1. *TINEA VERA* seu *CRUSTOSA* format crustas viridescens, cineritias vel nigricantes. Peculiare miasma hujus morbi causa esse videtur.

Curatio exigit

1. *purgantia* mercurialia sæpius repetita.
2. *Decocta purificantia*, medicamenta *mercurialia* & *sulphurea*. *Cicuta*, ** *ledum palustre*, *lappatum acutum*, specifica censentur.

Externe 1. *Capilli sunt abscindendi.*

2. *Crustæ unguento juniperino*, vel *cicuta* in lacte cocta emolliantur.
3. *Dein capilli & crustæ emplastro picato* eradicentur.
4. *Caput, sæpius lotione helleborata*, vel solutione salina, ut ex sale alcalino, vel ex sale tartari vel sedo acris confuso, vel spiritu falis unguento mixto, vel unguento sulphuris cum succo citri, abluatur.

* D. STEGER *diff. de Tinea. Budæ* 1782.

** Ill. STOERCK *libel. de cicuta* pag. 173. & Cel. STOELLER *Beobachtungen* p. 139. *externo & interno usu cicutæ tineam curarunt.*

2. *TINEA VENEREA*. Præter luis venereæ signa adfunt crustæ albæ circa tempora & frontem, & in malo inveterato maculæ & pustulæ venereæ frontis, atque herpes farinaceus aurium.

Curatur hæc tinea interno usu mercurii.

Externe unguentum cum præcipitato rubro prudenter adhibeatur.

In malo inveterato lotionem cum solutione sublimati, vel penicillationem crustarum cum aqua caustica pro condilomatibus utilem deprehendi.

M E N T A G R A.

Est peculiaris scabies circa mentum, quæ in crustas abit.

SPECIES sunt:

1. *MENTAGRA VENEREA*. Ingentem numerum talium crustarum, gluten viscidum exsudantium bis, in magna copia venereorum vidi. Præter usum internum mercurii pars affecta aliquoties de die aqua phagædenica, vel solutione sublimati vel lacte mercuriali ablui debet, unguentum mercuriale de nocte imponatur. His remediis non juvantibus illinantur crustæ aqua caustica ad condylomata.
2. *MENTAGRA LEPROSA* est lepra, mentum & faciem afficiens. *Curatur* ut *lepra*.

3. *MENTAGRA INFANTUM*. V. *Crusta la-
dea* in mento.

4. *MENTAGRA PLINII*. Fuit impetigo in
mento, quæ Romæ quondam contagiosa fuit.
Vide *Impetigo*.

MALUM MORTUUM.

Est pustula, quæ in crustam fuscam, latam & cras-
sam cum quadam insensibilitate & turpi aspectu,
abit.

In coxis & tibiis frequenter observatur, rarius in
facie.

Subinde unica est in toto corpore, subinde plures,
sed distantissimæ observantur. Hæ crustæ sunt sic-
cæ, sine dolore, fixæ, pertinacissimæ, vix pru-
riginosæ. Crustis elapsis cutis infra est granulosa
sed non exulcerata.

Sanatur ut tinea per dropacismum V. *tineam*.

EXANTHEMA LABIALE.

Est efflorescentia vesicularum, quæ in labiis erumpunt
& cito in parvas crustas abeunt.

Febres intermittentes sæpe hac crisi terminantur.

Curatio præter interna remedia diluentia nihil exi-
git.

EXANTHEMA SUBAXILLARE.

Est efflorescentia vesicularum, quæ in cavo subaxilla-
ri uno vel utroque erumpunt, magnam copiam

humoris visceri sæpe excernunt & in crustas re-
nues ebeunt.

Eruptio tempore æstivo frequenter contingit.

Curatio exigit diligentem ablutionem cum aqua ca-
lida, & interna remedia diluentia: juscum cum
charophyllo & fumaria profuit.

CLASSIS VII. SQUAMMÆ.

Hæc classis continet morbos cutaneos, in quibus cuti-
cula tota vel sub forma squammarum vel furfurum
a cute secedit.

SPECIES hujus classis sunt:

FURFURATIO.

Est epidermidis secessus sub forma *furfurum*.

Furfuratio est raro morbus per se, sed ut plurimum
symptoma porriginis, herpetis.

Curatio hinc juxta morbum, a quo oritur, insti-
tui debet.

DESQUAMMATIO.

Est epidermidis secessus sub forma *squammarum*.

Hic morbus etiam symptoma est impetiginis, vel
ichtyosis, hinc ut hi morbi curatur.

EXUVIA EPIDERMIDIS.

Est cuticulæ secessus a cute sub forma magnarum la-
minarum.

CAUSÆ, quæ epidermidem a cute in latis portionibus solvunt, sunt 1. inflammatio erysipelacea. 2. Calor aquæ ebullientis, aut solis. 3. Maceratio cutis in aqua. 4. Putredo gangrænosa. 5. Vescicatorium aut aliud acre cuti impositum. 6. Acrimonia sub epidermidem deposita, ut in quibusdam febribus & ab esu delphini contingit.

Curatio externa exigit, ut pinguis, butyrum simplex aut ex fructu cacao applicetur, sic facile & sua sponte renascitur epidermis.

EXUVIA EPIDERMIDIS & CUTIS A RAPHANIA. Non solum epidermis sed & ipsa vera cutis hinc inde secedit, adeo ut nudi muscoli & tendines videri possint. * *Medela* exigit, ut externe unguentum saturninum applicetur.

P O R R I G O.

Est morbus, in quo in capillata capitis parte rimæ siccae & callosæ oriuntur, quæ perpetuo scatent furfure albescente inter pectinandum deciduo.

SPECIES sunt :

1. *PORRIGO FURFURACEA*, quam mox descripsi.
2. *PORRIGO LUPINA*, quæ squammas instar cicerum format. Vide *Scabies capitis lupina*.

* *Cel. TAUBE Geschichte der Kriebel - Krankheit.* 1782. Göttingen p. 153.

3. *PORRIGO FARINOSA* seu *SPURIA*,
est congeries materiæ unguinosæ pulverulentæ, quæ ob pectinationis defectum in capite cumulat, & crustam sordidam, atque fatidam, sub pectine farinæ crassæ forma delabentem, constituit.

Materies hæc farinosa vel furfuracea humor sebaceus glandularum capitis esse videtur. Sub his sordibus copiosa proles pediculorum tuta hospitatur.

Curatio exigit diligentem & frequentem pectinationem. *Porrigo* autem *vera* seu *furfuracea*, ut *scabies capitis*, curatur.

L I C H E N.

Est macula solitaria, rubra, aspera, sicca, admodum pruriens, quæ in tenuissimum furfurem solvitur.

CAUSA est peculiaris acrimonia. *Curatur* ut *impetigo*, cujus levissima esse videtur species. *Externe* saliva jejuna aut solutione sublimati cum sale ammoniaco, aut unguento helleborato vel ex mercurio precipitato rubro vel albo macula fricari debet.

I M P E T I G O.

Est morbus, in quo multæ maculæ rubræ, duræ, sicca, prurientes & asperæ oriuntur, quæ a facie vel collo ortæ, totum corpus petunt & vel in furfures vel in tenues squammas resolvuntur. Hinc est *lichen* in toto corpore.

SPECIES sunt :

1. *IMPETIGO BENIGNA*. Cutis maculæ rubentes & prurientes evadunt crassæ, duræ & tumidæ, nec non leviter humescunt, & ex humore albedo transudante squammæ fiunt albæ, crassitie papyrum tenuissimam æquantes, quæ tam digitis auferri possunt, quam per sudores decidunt, quibus demptis profluit sanguis. Hæc impetigo etiam ungues aliquantum destruit. Subinde in capitis cute incipit.
2. *IMPETIGO MALIGNA*, est illa, quæ cutem pessime exulcerat.
3. *IMPETIGO HEREDITARIA*, quæ in infante a parentibus eodem morbo affectis observatur.
4. *IMPETIGO A CONTAGIO*, ut balneo, lecto, osculo contracta. Solis osculis impetigomenti Romæ quondam pandemia fuit. *
5. *IMPETIGO SENUM*, quæ ab acrimonia senili in senibus observatur.
6. *IMPETIGO AB INGESTIS ACRIBUS* ut salis, vini vel aromatum abusu.
5. *IMPETIGO VENEREA*, quæ a viru venereo.
8. *IMPETIGO SCORBUTICA* quæ, a scorbuto.

* PLINII *Hist. nat.* L. 26. C. I. *Cel.* GRUNER *morb. antiquit.* p. 162. solide monstrat mentagram Plinii impetiginem fuisse.

9. *IMPETIGO LEPROSA*, quæ a lepra latente.

10. *IMPETIGO FEBRISEQUA*, quæ febres quandoque sequitur. Cortex tentandus.

11. *IMPETIGO RETROPULSA*, asthma, cœcitatem & alios morbos infert, hinc acrimonia in cutem vesicatoriis est reducenda.

CAUSA PROXIMA impetiginis est serum acre in cutem depositum. Serum acre redditur victu falso & acri, acrimonia latente venerea, aut scorbutica, aut leprosa. Nam hos in morbos sæpe malum erumpit.

Curatio impetiginis benignæ tentatur:

1. *Purgantibus*, cicuta, acidulis, succo pomorum acidorum, cort. peruv. sarsaparilla.
2. *Decodis purificantibus* chamomillæ & fumaris.
3. *Solutione* mercurii sublimati.

Externe balnea ex chamomillis vel thermis sulphureis conducunt, laudantur præterea externe radix lappati aceto macerata, succus ricini contusi, spiritus ligni sancti, sapo venetus cum spiritu vini rectificato, oleum tartari per deliquium, sinapi, medicamenta sulphurata, mercurialia, plumbata, martialia. * Efficacissimum vero remedium esse censetur herba antilichenia. **

* De his omnibus vide egregiam D. LUPINI *diff. de lichene*. Budæ 1778.

** *Cel. HILLARY Beobachtungen über die Veränderung der Luft auf der Insel Barbados*. p. 430.

In impetigine *scorbutica* & *venerea* simul antidota harum acrimoniarum adhibeantur.

ICHTHYOSIS.

Est morbus, in quo diversæ corporis partes teguntur squammis siccis & albidis, successive superincumbentibus, eodem ordine ac modo, quo squammæ piscium sibi incumbunt. *

Ægroti subinde ut pisces fœtent, & in Asia squammæ circulo rubro sunt cinctæ.

Curatio. Specificum & unicum in hoc morbo remedium est decoctum ex cortice intermedio ulmi. **

TYRIASIS.

Est lepræ species, in qua cutis a carne subjacente putrida facile detrahi potest. ***

A scalptura cujusvis partis farina ac furfur excutitur, demum ubique oriuntur maculæ albæ. Nasus & digiti incrassantur, ut in lepra & omnes pili in toto corpore defluunt.

CAUSA PROXIMA est virus leprosum cum putredine junctum.

* *Acta Lipsiensia* 1688. & *Cel. SAUVAGES Nosologia methodica* T. II. p. 572.

** *Cel. LETTSOM Med. Nachrichten von dem allgemeinen Dispensatorio in Londen. Altenb.* 1777. p. 131.

*** A serpente *tyro*, qui cutem facile exuit, nomen habet.

Curatio incipientis morbi ut in lepra est, sed adde internum usum acidi vitrioli.

ASPERITAS CUTIS.

Est cutis aspera, crassa, fusca vel rubens.

SPECIES sunt:

1. *ASPERITAS A VENTO*, facies vento frigido diu exposita redditur aspera, sic etiam fit *a frigore*. Est rusticis & peregrinantibus familiaris.
2. *ASPERITAS A LIXIVIO* vel *SAPONE*, quæ in manibus lotricum invenitur. Alkali causticum saponis cutem sic deturpat.
3. *ASPERITAS AB ÆTATE*. Quo provectioris est homo ætatis, eo crassior fit cutis, præsertim in facie.

Curatio cutis asperæ butyro cacao & aliis pinguibus obtinetur. *Cosmetica* raro prosunt præter bilem bubulam.

CUTIS RUGOSA.

Senium, vel peculiaris laxitas cutis vel consuetudo frontem perpetuo rugandi, faciunt ut hæc, præsertim in fronte, in rugas contrahatur.

1. *RUGOSITAS A LAXITATE* fumo aromatico ex myrrha curari dicitur.
2. *RUGOSITAS LEPROSA*. Frons in hoc morbo rugosa fit, malum ut morbus, a quo oritur, est incurabile.
3. *RUGOSITAS SENILIS* est incurabilis.

CLASSIS VIII. CALLOSITATES.

Sunt mutationes epidermidis in substantiam albidam, duram, crassam & insensilem.

Huc ergo referuntur sequentia *genera*:

C A L L U S.

Est epidermis indurata, crassa & insensilis.

CAUSA PROXIMA est mucī malpighiani major secretio, exsiccatio & induratio. Irritatio secretionem, pressio & aer condensationem faciunt.

Causæ remotæ sunt diuturnus *attritus*, unde major mucī malpighiani secretio, & induratio. Idem ab acore minerali * & a calore fervido observatur. **

* Spiritu vitrioli aut sulphuris adeo cuticula induratur & incrassatur, ut tales ignem devorare possint. DESLANDES *Brem. Magazin* T. I. p. 665.

** Frictione & ingenti calore destruitur cuticula, at renascitur alia, primæ simillima, sed continuata causa frictionis, calorisve ad primam cuticulam novæ aliæ laminæ callosæ perpetuo accedunt, quæ demum in adeo crassum corneumque tuber abeunt, ut tales homines prunas ardentes vel ferramenta candentia in manu circumgerere, & fuso metallo demum manus lavare discant. Id Magnus BOERHAAVIUS de fabris ferrariis testatur, id *Illustr.* HALLERUS in vitrariorum officinis vidit.

SPECIES sunt:

1. *CALLUS IN PALMIS MANUUM*, oritur ab assiduo labore, & tractatione instrumentorum crassorum.
2. *CALLUS IN PLANTIS PEDUM* accrescit, si pedibus nudis longo tempore incedamus. * Dolentissimus evadit talis callus, si rimam seu fissuram contrahit. Optimum remedium in hoc morbo fuit mihi unguentum album camphoratum cum unguento neapolitano mixtum, si calceus simul induatur latior. **
3. *CALLUS FISTULARUM & ULCERUM*, est margo callosus, qui ulcera circumdat, oritur vi exsiccante aëris aut turundis multum prementibus.

Curatio. Ablata pressione callus manuum & pedum sua sponte sensim evanescit, aut maceratione in aqua, applicatisque unguentis camphoratis emollitur, vesicatorio, vel phosphoro tollitur.

C I C A T R I X.

Est callus a consolidato vulnere vel ulcere relictus.

* A sola calida arena Ægyptiis soleæ non minus duræ, quam bobus sunt, ut absque dolore possint ferro calcuari; & in siamensium regno super ignitas prunas tuto ingrediuntur. *Illustr. HALLERI Element. Physiologiæ* T. V. p. 58.

** *Cel. CAMPER Abh. über den besten Schuh.* p. 49.

Formatur a muco malpighiano, quo vulnera ultimam conglutinantur.

Cicatrix pulchra vocatur, quæ cute, nec elevatior, nec depressior est, ut in vulneribus, acuto instrumeto inflictis & apte unitis videre est.

Diversæ observantur cicatricum *species*:

1. *CICATRIX ELEVATA*, oritur, si caro ultra vulneris libellam luxurians, exsiccantium vi in cicatricem exsiccetur. Hæ cicatrices ut plurimum iterum aperiuntur, nisi id apta compressione & roborantibus impediatur.
2. *CICATRIX CAVA*, contingit, si per supurationem cutis & membrana adiposa multum consumpta est. Sic vulnera cariosa, spina ventosa, & profundæ ambustiones relinquunt cicatrices cavas, quæ infundibuli forma ad ossa fere pergunt. Hæ cicatrices sunt insana-biles.
3. *CICATRICES A GRAVIDITATE*. Referunt hæ cicatrices in regione hypogastrica abdominis, in inguinibus & interioribus femoris partibus *frias albicantes*, adhuc diu post partum conspicuas, sed cum tempore fere evanescentes.
4. *CICATRICES VARIOLOSÆ*, quæ præsertim in facie a prægressis variolis veris remanere solent,
5. *CICATRICES LEPRÆ ASTURIENSIS*, quæ rosei coloris, infra cutis libellam depressæ & lucidæ esse solent.

C L A V U S.

Est tuberculum callosum, album, rotundum, in digitis vel plantis pedum. *

Sed clavorum locus frequentissimus in dorso digiti minimi, quandoque vero in aliis, est: quandoque inter digitos in superficie interna utraque duorum digitorum sibi accumbentium duo clavi inveniuntur.

SPECIES clavorum sunt:

1. *CLAVI SUPERFICIALES*, qui epidermidi & cutis superficiei externæ solummodo adhærent.
2. *CLAVI PROFUNDI*, qui cuti, tendinibus aut periosteo adhærent, hinc a pressione cutis dolent. In suo centro *nucleum* durissimum habent, quo eradicato pars affecta non dolet, usque dum novus nucleus efformetur.

Nascuntur clavi a pressione loculi digitorum, hinc familiares sunt illis, qui calceis arctioribus aut latioribus utuntur.

Curatio exigit:

1. Ut clavus pediluvio tepido bene emolliatur, & ut nucleus clavi dein unguibus digitorum vel cultello caute eximatur.
2. Dein clavus cera viridi, vel folio fedi, aceto forti macerato, aut emplastro diachilon vel à-

* ROUSSELOT *Toilette des pieds.* & Ill. RICHTERS *Chirurg.* T. I. p. 428.

ponato vel emplastro ad clavos per aliquot septimanas tegatur & a pressione defendatur. Subinde clavus solo emplastro vesicatorio vel tinctura cantharidum auferri potest. Efficacissimum remedium est, si globulus ex unguento de ranis cum mercurio quadruplicato ope emplastri longi & tenuis ad clavum applicetur.*

Nimis profunde excisus clavus ingentem totius cruris inflammationem, gangrænam, vel cancerum fungosum vel tetanum causare potest.

3. *CLAVUS IN PLANTA PEDUM*. Quandoque unus, quandoque integra congeries clavorum plurium invenitur. *Salus* a foliis sedi minoris recentis contusis & per noctem in aceto maceratis atque clavis applicatis speranda. **

4. *CLAVUS* seu *VERRUCA SUB UNGUE*. Unguem elevat, ingentem excitat dolorem, & a minima mole quandoque in ingens & durissimum excrescit cornu. *Medela* exigit, ut unguis pediluvio maceratus ad latus utrumque

* *Cel. CAMPERS Abh. über den besten Schuh. Wien 1782.*

** *Celeberrimus CLOSIUS*, practicus expertissimus *Pecinen*sis ægrotam, quæ jam a longo tempore congeriem 16 vel plurium clavorum sub pollicis majoris haluce gerebat, intra aliquot septimanas hac methodo sanabat.

verrucae subungualis incidatur, dein unguis a verruca elevetur & cornu excidatur.*

5. *CLAVUS AD CRISTAM ILII*, hic in feminis a nimis arctis thoracibus, cristas ilii prementibus, oritur.

CLASSIS IX. EXCRESCENTIÆ CUTANEÆ.



Sunt parva tubera, quæ ultra cutis libellam prominent.

Hi morbi per succi nutrititii copiosorem affluxum & adhæſionem fieri videntur.

GENERA hujus classis sunt :

V E R R U C A.

Est tuberculum durum, scabrum, indolens, ex cute prominens.**

In facie & manibus, raro in partibus aliis nascuntur.

CAUSA est raro cognita. An acrimonia verrucosa datur, & an hæc sit contagiosa, non adeo clare notum est.

SPECIES verrucarum sunt :

1. *VERRUCA VULGARIS*, quæ in basi & apice ejusdem diametri est.

* *Cel. CAMPER* l. c. p. 52 & 56.

** *III. RICHTER Chirurgie* T. I. p. 420.

2. *VERRUCA PENSILIS* seu *ACROCHORDON* est verruca, quæ ope petioli angustioris cuti adhæret.
3. *VERRUCA SESSILIS* seu *PORRUM*, est verruca cuti immersa, seu vix extra cutem prominens.
4. *VERRUCA CARNEA* seu *MOLLUSCA* est tuberculum molle, sensile, cuti concolor vel rubens, sæpe pilosum. In naso & facie ut plurimum invenitur. Videtur admodum magna glandula cutanea quasi esse.
5. *VERRUCA MADIDA* seu *MYRMECIUM*, est verruca mollis, nuda, & semper madida.
6. *VERRUCA GREGALIS*. Dantur verrucæ admodum parvæ, quæ gregatim in facie vel manibus erumpunt, sed etiam sæpe sponte evanescent.
7. *VERRUCA FEBRILIS*, quæ cum febre ut exanthema in toto corpore erumpit. V. *Variolas verrucosas*.
8. *VERRUCA CANCROSA* seu *MALIGNA*, est verruca livens vel rubens, dolens, varicosa, quæ in cancerum abit. *
9. *VERRUCÆ VENEREÆ*, sunt moris, vel frambæsiis similes, quæ in venereorum facie erumpunt, ut aliquoties vidi.

* *DEVENS Diss. de fungo cancroso ex verruca orto.*

Curatio verrucarum obtinetur.

1. *Ligatura*, quæ in verrucis petiolatis ope filii sericei, vel setæ equinæ peragi potest.
2. *Excisione*, qua verrucæ cancrôsæ curantur.
3. *Cautisticis*: ut spiritu salis concentrato, aqua forti, oleo camphoræ caustico, quibus verrucæ mediante penicillo bis de die illini debent.
4. *Inustione*, acus ad candulam excalefacta in verrucam infigitur.
5. *Fricione* verrucæ cum *sapone nigro*, vel *lacte* vel *folio ficus*, vel *cerumine aurium*.
6. Applicatione *emplastri vesicatorii*, & *tincturæ cantharidum*.
7. *Remediis sympatheticis*. Sic verruca pomo, vel carne, vel sanguine, ex anguillæ capite abscisso stillante, multum fricta, & remediis dein in terram sepultis, evanescere dicitur. Mihi res, sæpius tentata, non successit.

Verrucæ *gregales* sæpe dato purgante, dein asa fætida aliquot septimanis assumpta, sponte evanescunt. Verrucæ *venereæ*, ut condylomata venerea, curantur.

CORNUA CUTANEA.

Sunt excrescentiæ callosæ vel verrucosæ, sed admodum magnæ.

Subinde totum corpus vel pars corniculis exstantibus horret. *

* *III. HALLERUS* in suo magno opere physiologico observationes de cornibus cutaneis congeffit. Tom.

Curantur spiritu nitri fumante, aut solutione argenti, qua cornua circa basim sæpius illini debent, vel *excisione* cornuum e cute.

H Y S T R I C I A S I S.

Est papillarum, setis rigidis, ut hystrix habet, similem, copiosa progenies in cute.*

Nec *causa* nec *curatio* miri hujus morbi cutanei nota est.

C O N D Y L O M A T A.

Sunt verrucæ molles, quæ circa anum & pudenda utriusque sexus excrescunt:

Respectu originis, figuræ, magnitudinis & indolis admodum variæ sunt hæ excrescentiæ.

v. p. 30. Ex fronte cornu natum refert ZACUT. ex maxilla BARTHOLIN, ex capite duo cornua LEIGH, cornu 9 unciarum de capite femine defectum THORRESBI, undique ex cute capitis INGRASSIAS, ex omnibus digitis, *Phil. Trans.*, ex femore vetulæ *Journal. de Medic. & Histoire de la Chirurgie*, ex vulnere genu, BENEDICTUS, undique ex manibus, pedibus, capite & fronte, INGRASSIAS, ex articulis artuum, natibus & mammis SYLVIVS.

* In Anglia fuit homo visus, ejus caput setis rigidis, pellucidis, 6 lineas longis, 2 vel 3 crassis, horrescebat. Hæ setæ quovis autumno decidebant. Is genuit 5 filios eodem morbo affectos. V. *Phil. Trans.* n. 424. & *Journal. de Med.* Mars 1756.

SPECIES esse solent:

1. *CONDYLOMATA VENEREA*, quæ vix dolent & ex prægressis vel præsentibus aliis symptomatibus venereis noscuntur.
2. *CONDYLOMATA HÆMORRHOIDALIA*, quæ absentia symptomatum venereorum, atque prægressis hæmorrhoidibus noscuntur.
3. *CONDYLOMATA MALIGNA*. Hæc dolent, livent, & in cancrum abeunt: ex male tractatis condylomatibus aliis nascuntur.

Respectu figuræ vocantur condylomata.

1. *Ficus* vel *sycosis*, quæ magna sunt & ficus figuram referunt.
2. *Cristæ*, quæ cristis gallinaceis similia sunt.
3. *Tymus*, quæ flores tymi vel brassicæ caulifloram repræsentant.

CAUSA PROXIMA, est evolutio vasorum, quæ papillas cutaneas constituunt.

Curatio. Condylomata *venerea* præter internum mercurii usum quotidie bis solutione saturata mercurii sublimati, vel aqua caustica ad condylomata ope penicilli illini & illico linimento mercuriali obtegi debent.

Condylomata autem jam nimis *magna & sarcotica*, cultro, forfice vel si petiolata sunt, ligatura auferuntur.

Condylomata *hæmorrhoidalia* linimento catheretico, ex pulvere aluminis usti, opii, flammulæ jo-

vis cum unguento de linaria subactis, sæpe curantur.

Condyloma *malignum* ut cancer tractetur.

Condylomata *indurata* cepa oleo cocta emolliantur, ac dein pulvere sabinæ conspergantur. *

F R A M B Æ S I A.

Est morbus, in quo prægressis pustulis variolis valde si milibus excrecentiæ fungosæ, mori fructus referentes, præcipue in plantis pedum quandoque in toto fere corpore excrescunt. **

Morbus hicce americanis est endemius & licet mercurio curetur & per coitum inficiat, tamen venerereus non censetur, nam quos semel exercuit, si bene ab eo curati sint, hos non amplius aggredditur; genitalia maxime afficit. Morbo inve-

* *Neue Versuche und Bemerkungen einer Gesellschaft zu Edimburg.* 3. B. p. 373.

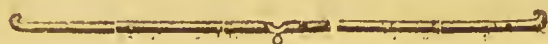
** Americani has excrecentias *Pians* seu fungos dicunt, hinc *Cel. CARTHEUSERUS* hunc morbum *lepram fungiferam* nominat. *Cel. SCHILLING* de morbo in *Europæ pene ignoto, quem Americani vocant Jaws.* 1770. *Trajecti ad rhenum & Cel. NIELEN, von den indianischen Pocken, oder des sogenannten Jaws.* Vide *Sammlung für praktische Aerzte* 7 Band 2 und 3 Stück.

terato sese adiungunt ulcera dysepulota, exostoses, caries, anchyloses & macies.

Curatio. A morbi initio usque ad finem decocta purificantia ex herbis saponaceis & leniter sudorifera medicamenta dentur. Post integrum fungorum incrementum, quod intra 3 menses ordinarie contingit, solutio sublimati corrosivi cum decocto saturatissimo sarsaparillæ detur. Sanato toto morbo *princeps fungus*, qui *Mamapian* Guineensibus dicitur, solutione caustica consumi debet.

Nigritæ fuliginem lebetum æneorum, succo limoniorum dilutam, ulceribus & fungis applicant.

CLASSIS X. ULCERA CUTANEA.



Sunt superficialia ulcera seu solutiones continui purulentæ in sola externa cutis superficie.

Genera hujus classis sunt.

EXCORIATIO PURULENTA.

Est ulcus superficiale & purulentum in cutis superficie.

SPECIES sunt:

1. *EXCORIATIO BULLOSA.* Ea est, quæ cum bulla, vi aut sua sponte rupta, incipit. Exigit linimentum molle.

2. *EXCORIATIO A VESICATORIO. V.*

Bulla a vesicatorio.

3. *EXCORIATIO ACRIMONIOSA.* Materia venerea, cancrofa, fcabiofa vel alia cuti illita prævia inflammatione ulcus fuperficiale excitat.

Curatio exigit unguentum molle cum fpecifico contra detectam acrimoniam.

4. *EXCORIATIO PAPILLARUM IN MAMMIS*, quæ a violenta fuçione infantis aut acrimonia ejus falivæ oritur.

Curatur butyro cacao vel pulvere infperfo ex amylo, bolo armena & faccharo albo.

I N T E R T R I G O.

Eft excoriatio genitalium vel alius partis, madens, & rubens, ab urinæ vel fudoris acrimonia.

SPECIES funt:

1. *INTERTRIGO GENITALIUM* eft lætentibus familiaris, oritur cuftodum negligentia, quæ infantes in linteis, urina fæcibusque confpurcatis, diu fine purgatione relinquunt.

Curatio exigit diligentem mutationem linteorum mundorum, & infperſionem pulveris amyli, lycopodii, vel boli armenæ.

2. *INTERTRIGO SCROTI* fudantibus a fudore acri, & in incontinentia urinæ adultis etiam familiaris eft.

3. *INTERTRIGO SUBAXILLARIS*: tempore æstivo a sudore acri cavum subaxillare sæpe excoriatur.

4. *INTERTRIGO AURICULARIS*. Infantes retro aures sæpe excoriari solent, præsertim si scabie capitis laborant.

Curatio intertriginis exigit, ut excretio non subito impediatur, sed prius datis purgantibus locus excoriatus ab initio cerato vel butyro cacao, in fluxu servetur dein bolo armena inspergatur. Cerussa plumbi evitetur.

A P H T H Æ.

Sunt parva, albicantia & superficialia ulcuscula in oris cavo, vel, quod rarius est, in genitalibus, primis viis, aut trachea.

Incipiunt aphthæ sub forma vesicularum miliarium albarum, quæ in apice foraminulum gerunt, dein collabuntur & aliquantum latefcunt.

SPECIES aphtharum sunt diversæ respectu loci & indolis.

1. *APHTHÆ INFANTILES*. Lactentibus sunt familiares & a lacte corrupto infantis vel nutricis fieri creduntur. Palatum, linguam & genas internas obsident, non raro simul in genitalibus observantur.

Infantes lac fugere recusant, pervigiles & febrientes sæpe fiunt, nutrices calorem oris infantis sub lactatione sentiunt, & non raro papillæ mammarum aphthis inficiuntur.

Curatio exigit, ut infans syrupo de spina cervina vel manato purgetur, & ut os aphthosum aqua vitriolata cum melle rosacco vel solutione boracis, quæ etiam interne dari potest, sæpius de die eluatur.

Nutrix simul purgetur & bibat decoctum bardanæ atque ab omnibus acidis, acribus & vino abstineat.

2. *APHTHÆ ADULTORUM*. In palato, interna superficie genarum vel labiorum, subinde in tonsillis vel faucium cavo una vel plures magnæ aphthæ oriuntur. Apex & latera linguæ punctis hinc inde pertusa videntur. Locus aphthæ sub masticatione aut deglutitione acriter dolet. Febris abest. *

Curatio est ut in aphthis infantum.

3. *APHTHÆ FEBRILES*. Erumpunt cum febre acuta & non solum oris cavum, sed subinde simul fauces, tracheam, œsophagum, atque primas vias obsident. V. apud Auctores descriptionem *febris aphthosæ*.
4. *APHTHÆ GANGRÆNOSÆ*, livent & fætent: observantur in angina gangrænosa, &

* Vidi nuper in quodam pago multos rusticos os admodum habuisse aphthosum, cum lac, e vaccis aphthosis mulsam, frigidum tempore messis potarent, nobiliores autem hujus pagi, qui lac bibebant calefactum, aphthis non afficiebantur.

febre maligna. Exigunt collutorium ex cortice peruviano, ruta & camphora.

5. *APHTHÆ VENEREÆ* ulcera superficialia, muco gryseo tecta, faciunt: noscuntur signis luis venereæ, curantur collutorio ex amylo & mercurio gummoso, & decocto sarsaparillæ.

6. *APHTHÆ MERCURIALES*, quæ cum pyralismo & oris fœtore erumpunt, præsertim orificia ductuum salivalium *Stenoni* afficiunt.

Curantur purgantibus, balneis calidis, & decocto emolliente lacteo.

7. *APHTHÆ SCORBUTICÆ* noscuntur stomacace gingivarum & aliis scorbuti signis.

Curantur interne antiscorbuticis, externe melle rosaceo & spiritu salis tangantur, atque deinde tinctura gingivali eluantur.

Huc pertinet *cancer aquaticus*, qui magna est aphtha, cito in gangrænam buccarum vel labiorum transiens, curatur etiam interno & externo usu spiritus salis marini.

8. *APHTHÆ SYMPTOMATICÆ* sunt illæ, quæ feбри miliari, petechiali, dysentericæ, phthyfi, gangræne pulmonis & cancro superveniunt, atque ut plurimum incurabiles sunt.

F I S S U R Æ.

Sunt solutiones lineares, siccæ vel humidæ, in cuticula vel cute.

SPECIES sunt:

1. *FISSURÆ A FRIGORE*, quæ in labiis oris, manibus, pedibusque hieme observantur.

Curantur unguento ad perniones.

2. *FISSURÆ LABIORUM A VENTO*, quæ tempore ventoso itinerantibus contingunt.

Curantur butyro cacao vel unguento ad labia.

3. *FISSURÆ AB ACRIBUS*. Ut accidunt ancillis lixivium calidum incaute tractantibus.

Curantur butyro. Fissuræ, quæ in manibus ab atramento typographico oriebantur, unguento alcalino curabantur.

4. *FISSURÆ PAPILLARUM MAMMÆ*. Nutricibus a violenta & perpetua suctione infantis sunt familiares.

Curatio exigit abstinentioniam aliqualem a lactatione, butyrum cacao & pulverem ad mammillas, qui ex amylo, saccharo & bolo armena constat.

R H A G A D E S.

Sunt malignæ, siccæ & profundæ fissuræ cutaneæ.

SPECIES sunt:

1. *RHAGADES VENEREÆ*, quæ in volis manuum plantisque pedum, atque circa ani & vulvæ orificium oriri solent. Noscuntur morbis venereis prægressis.

Curantur admodum difficulter. Interne dentur mercurialia. Externe pomatum ex mercurio præcipitato rubro vel albo, aqua phagædenica, vel solutio saturata mercurialis adhibeatur.

2. *RHAGADES LEPROSÆ* sunt, quæ in lepra, elephantiasi & frambæsia totam fere cutem occupant.
3. *RHAGADES ANONIMÆ*, quas in hominibus nec venereis, nec leprosis ex causa adhuc incognita in volis manuum vidi. Cuticula crassa, rhagadibus plena erat, gluten copiosum ex rhagidibus exsudabat. Nec mercurius, nec alia medicamenta profuere. A decocto saturato chærophilli interne & externe adhibito sæpius cuticula cum rhagadibus quandoque secessit, laudatur etiam auripigmentum, cum unguento digestivo. Nuper hæc curatio tentata fuit: *

1. Lavetur manus *lixivio cinerum* ex ligno.
2. Dein *aqua pulviali destillata* abluantur.
3. Dein manus sequenti unguento illinantur. R.
Sevi vervecini, ceræ albæ, succi pomorum borsdorfensium & olei olivarium p. æquales, in unguentum redigantur, hocce chirothecæ

* *Cel. THEDEN Bemerkungen. 2. Theil. p. 262.* Rhagades digitorum & volæ manus jam a 10 annis vexantes in proprio corpore hac methodo sanavit.

illinantur, quibus manus die noctuque induantur.

4. Interne *Tinctura antimonii Thediana* & ad vespervas *gummi guajaci* cum gr. v. *saponis antimonialis* detur.

4. *RHAGADES SENILES*, quæ in senibus a cutis siccitate & transpiratione suppressa oriuntur.

Curatio prior tentetur.

CLASSIS XI. VULNERA CUTANEA.



Sunt vulnera, quæ solam cutem lædunt.

Huc maxime pertinent.

EXCORIATIO CRUENTA.

Est cuticulæ vel cutis a partibus subjacentibus cruenta & violenta seperatio.

SPECIES excoriationis cruentæ sunt:

1. *EXCORIATIO A VIOLENTO ATTRITU*, quæ supra partes ossibus sustentatas, ut supra spinas tibiæ, cranium aut digitorum articulos frequentissime contingit. Hæc excoriatio summe dolorifica est, & paulo post multum inflammatur.

Nihil utilius est quam fomentum ex aqua Thediana vel ex vino tepido cum aliquot guttis extracti saturni. Ipsa viva excoriatio parva poro

tione emplastri anglicani tegatur. Evitentur spiritus & unguenta præsertim in corporibus cachecticis, in his ab excoriatione violenta sæpe magnum ulcus erysipelatosum excitatur.

Huc etiam pertinet. *Excoriatio volæ manus a labore, aut pedis plantæ ab itinere, excoriatione in interna & summa femorum parte ab equitatione, & in regione ossis sacri aut calce pedis a longo & duro decubitu. V. Erythema ab attritu.*

2. *EXCORIATIO UNGUICULARIS*, quæ ab unguibus hominis, fellis, vel alius animalis infligitur. Longam & cruentam repræsentat lineam, sic etiam infantes, quibus cutis in capite vel alio loco moleste prurit, unguibus locum prurientem adeo fricare solent, ut sanguis ex cute erumpat.

SCISSURA.

Est solutio cutis, cruentam lineam referens, acuto instrumento infligenda.

Curatur optime, si vulnus emplastro anglicano uniat.

PRESSURA.

Est cutis intra ungues digitorum compressio.

Partes nerveæ sic pressæ ut labia, facies, aut mamma non raro tuberculum durum inflammatum retinent, quod in cancrum degenerare potest.

⚙ (III) ⚙

Curatio exigit, ut illico vino tepido inflammatio resol-
vatur.

M O R S U S.

Est cutis intra dentes animalis solutio cruenta.

Morsus Species sunt, *morsus simplex* & *morsus ab animali rabioso* vel *irrato*. Eadem mala producit ac pressura cum unguibus. Sed morsus animalis *irrati* vel *rabiosi* præterea rabiem inducit. V. *Vulnera venenata*, quæ in *chirurgia* descripsi.

Curatio morsus simplicis exigit balsamum Arcæi.

P U N C T U R A.

Est solutio cutis per acum, aliudve instrumentum acutum.

SPECIES sunt :

1. *PUNCTURA SIMPLEX*. Si cutis per acum pun-
gitur, una alterave guttula sanguinis exit,
quæ aëre exsiccatur & vulnus intra diem sua
sponte, si sanguine tectum manet, sanatur.

2. *PUNCTURA COMPLICATA CUM CUSPIDE FRACTA ET INTRA VULNUS RELICTA*, ut sæpe cum festucis ligneis contingit.

Curatio exigit, ut corpus heterogeneum e vulnere extrahatur.

Si hæc extractio impossibilis est, vulnus lanceo-
la dilatetur, aut excitetur vulneris suppuratio,
sic festuca fere sua sponte exit.

3. *PUNCTURA A VIPERA VENENATA* vel *NON VENENATA*. Noscitur duabus puncturis juxta se locatis. Vipera venenata ferre omnes duos in ore gerunt aculeos, plicatiles & cavos, quorum basis premit folliculos duos, succo venenato turgidos, qui in vulnus effunditur, dum animal mordet.

Punctura viperarum non venenatarum leves & sine periculo sunt, venenatarum autem punctura pessima symptomata & saepe brevi mortem inferunt. V. *Toxicologiam*.

4. *PUNCTURA AB HIRUDINE*. Vulnus ab hoc verme illatum est triangulare, subin etiam ablato hirudine diu sanguinem plorat.
Curatur suasponde vel applicato vino calido.

ICTUS AB INSECTO.

Est punctura ab insecto illata.

SPECIES sunt:

1. *ICTUS A PEDICULO* facit parvum stigma cutaneum, cujus peripheria albescit.
2. *ICTUS A PULICE* stigma facit, cujus ambitus late rubet. An pediculus solum sanguinem, & pulex solum serum ex inflicto vulnere exsugit?
3. *ICTUS A CIMICE, CULICE & VESPA*, tubercula rubra & admodum prurientia relinquit in cute. Hac applicatione aquae frigidae, vel aceti curantur.

4. *ICTUS*

4. *ICTUS A SCORPIONE.* Hic multis animalibus lethalis est, sed hominibus raro, nisi magnus nervus pungatur. Laudatur externe oleum scorpionum, quod autem non semper symptomata aufert.

5. *ICTUS A TARANTULA.* Hujus ictus dolorem, dein tumorem livescentem, paucos post dies crusta nigricante obsitum, excitat; accedunt somnolentia, oppressionis anxietatisque sensus, & demum dolores in singulis corporis articulis, sed nunquam effrenis saltandi cupiditas homines demorsos incessit, ut vulgo narratur. Hæc symptomata diaphoreticis curantur.

6. *ICTUS A FURIA INFERNALI.* Hoc insectum est vermiforme, tenuissimum & vix duas lineas longum. In Suecia ex aere delabitur, & momento citius tum in hominum, tum in jumentorum corpora penetrat, atque tam diros excitat dolores, ut miseri homines quandoque intra horæ quadrantem pereant, dantur tamen, qui diutius durant.

Cognoscitur locus ex stigmate exiguo, fusco, & dolentissimo. Fenones lac recenter coagulatum parti vulneratæ imponunt, sic dolor remittit, & insectum foras prorumpit: alii cultro locum incidunt, & animal extrahunt.

V. *Toxicologiam.*

CLASSIS XII. INSECTA CUTANEA.

Insecta & vermes, qui externam corporis superficiem infestare & in vel sub cute sedem figere solent, frequentissimi hi sunt:

1. *PEDICULI* capitis & pubis in phthyriasi.
2. *ACARUS SCABIEI* in scabie verminosa.
3. *ACARUS EXULCERANS* in scabie ferina.
4. *LARVÆ MUSCÆ LEPRÆ* in lepra nigritarum.
5. *LARVÆ MUSCÆ CARNARIÆ ET VULGARIS* in vulneribus, ulceribus, variolis & lepra.
6. *PULEX AMERICANUS* sub cute americanorum.
7. *LARVÆ ÆSTROTORUM*, quæ sub cute boum & rhangiferorum tubera faciunt.
8. *SYRONES* in pustulis manuum & pedum.
9. *GORDIUS MEDINENSIS* seu *DRACUNCULUS PERSARUM*, qui in telam cellulosa[m] penetrat.
10. *LUMBRICUS EFFRACTOR*, qui quandoque ex abdomine effringit.
11. *FURIA INFERNALIS*, quæ cutem perfodit ex aere delapsa.
12. *ASCARIDES*, quæ intestinum rectum aut vulvam inhabitant.

13. *SCOLOPENDRA FORFICULATA*, quæ aures intrare amat.

14. *HIRUDO*, qui cuti adhærere solet hominum, qui stagna intrant.

P H T H I R I A S I S.

Est morbus, in quo cutis vel aliæ partes ingenti pediculorum copia obsidentur.

Hæc infecta cutem puncturis, pruritu, sordibus, ulcusculisque valde discruciant.

SPECIES sunt :

1. *PHTHIRIASIS CAPITIS*. Est infantibus familiaris, cum scabie, & porrigine furfuracea capitis conjunctus morbus. Capilli ut plurimum *lendibus* copiosissimis, quæ *ovula* pediculorum sunt, obsidentur.

Curatio exigit frequentem pectinationem & purificationem capitis, atque insersionem seminis petroselini, sabadillæ.

2. *PHTHIRIASIS PUBIS*. In pilis pubis, scroti & inguinum pediculi lati, quos *platu-las* seu *morpiones* appellant, observantur. Hi profunde cuti immerguntur, molestum pruritus excitant, at cutem non ut pediculi capitis exulcerant.

Curantur unguento neapolitano, aut solutione saturata mercuriali, vel pulvere seminis staphisagriæ, vel infuso nicotianæ.

3. *PHTHIRIASIS SUPERCILIORUM.*
Pediculi, qui supercilia interdum inhabitant,
sunt platulis similes.

Curantur aloe in aceto scillicico soluta, vel oleo
spicæ vel unguento mercuriali.

4. *PHTHIRIASIS TOTIUS CORPORIS.*
Tota corporis superficies & omnia vestimenta,
præsertim si lanea sunt, replentur pediculis &
eorum lendibus.

Curatio exigit balnea ex nicotiana, inunctiones
mercuriales cum oleo spicæ, & nova vesti-
menta.

Interne cortex cum mercurio adhibeatur.

5. *PHTHIRIASIS INTERNA.* Est ea, in
qua pediculi e diversis corporis locis exeunt,
ut ex oculis, naribus, auribus, ore, cum uri-
na, sputo, fecibus. Ægroti emaciantur & per-
eunt.

Curatio instituatur, ut in priori specie dixi.

HELMINTIASIS.

Est morbus, in quo cutis, vel aliæ partes externæ
ingenti vermium vel larvarum vermiformium co-
pia obsidentur.

SPECIES sunt:

1. *HELMINTIASIS CUTANEA.* Hic mor-
bus endemius est Martinicanis, Westphalis,
Transylvanis & Acridophagis. Miseris hoc
morbo affectis per magnam corporis partem

vermiculi sub cute cuniculos agunt, & fere totius corporis pinguedinē consumunt, atque carnes hinc inde ad ossa usque devorant, adeo ut mors horrenda sequatur.

Curatio exigit interne & externe anthelmintica cum mercurialibus.

2. *HELMINTIASIS INTESTINI RECTI, VULVÆ, URETHRÆ, NARIUM, AURIUM*, aut *GINGIVARUM*. * Frequenti injectione tabaci, vel solutionis ex sale amaro & anthelminticis curatur.

3. *HELMINTIASIS ULCERUM*. Vermes, qui in ulceribus, aut vulneribus sordidis, diu aeri expositis, negligenterque deligatis, potissimum æstate, rarissime autem hyeme reperiuntur, ovulis, a musca vulgari vel carnaria in ulcera depositis, originem debent. Hi vermiculi etiam in scabie humida, variolis maturis, atque in lepra inveniuntur.

Curatio exigit, ut ulcera bene eluantur, & mundentur, dein oleum terebinthinæ, essentia aloes, vel elixirium vitrioli applicetur, vel mercurius dulcis inspergatur.

M A L I S.

Tubera, quæ insecta, vel vermes intra se recondunt, *males* dicuntur.

* Vidi nuper infantem, cui gingivæ ingenti copia vermium repletæ erant, solutione salis amari banc helminthiasim intra paucos dies curavi.

SPECIES malium sunt :

1. *MALIS PEDICULARIS*, in capite & facie bulla visa fuit, quæ incisa magnam copiam pediculorum continuit.

Curatio facta incisione exigit elutionem cum aqua vulneraria.

2. *MALIS A PULICE AMERICANO*. Hoc insectum in America degens vix conspicuum est, cutim peregrinantium maxime in cruribus subit, imo quandoque sub unguibus in cutem penetrat. Intra aliquot dies sub epidermide magnitudinem pisi acquirit & partem obsessam subinde ad ossa usque erodit.

Curatio exigit, ut insecta hæc quotidie ope cultri acuti ex cute evellantur, & locus cinere tabaci combusti inspergatur. Ubi vero totum crus his insectis obsidetur, linteum oleo picis intinctum applicari debet, hoc remedio hæc insecta cito separantur.

3. *MALIS AB ACARO SYLVESTRI AMERICANO* etiam sic tractatur.

4. *MALIS A GORDIO MEDINENSI* seu *DRACUNCULO PERSICO*. Est vermis non solum circa Medinam & in Persia, sed in omnibus æstuosarum regionum lacubus obvi-
us. In hominum cutem inter lavandum vel ambulandum in aqua lacustri se insinuare solet. Frequentissime crura & scrotum occupat. Hic vermis sæpe ad plurimum pedum longitudinem in tela cellulosa hominis, quem afficit,

increfcit, mufculorum tractus fequi amat, fubinde, quod pejus eft, offa ferpentis adinflar amplectitur. Modo unus modo plures adefleprehenduntur.

Hic vermis per annum in corpore latitat, & præter dolorem loci affecti nullum incommodum facit.

Non raro autem tumorem rubentem cum febre plurium dierum, quæ nuncia eft prodituri vermis, excitat. Exfurgit demuû in tumore vefica pellucida, vel nigricans, ex qua rupta profilit roftellum vermis, qui fenfim magis erumpit, & ita extrahi paullatim poteft.

Curatio exigit, ut tumor cataplafmate lacteo emolliatur, dein ut erumpentis vermis portio circa ligulam rotetur, fic intra 10 circiter dies totus vermis, cavendo ne rumpatur, extrahi poteft. Ulcus extracto verme ut aliud curatur.

Enormis vermis longitudo, tarda maturatio, implicatio vermis circa offa vel mufculos, vermis ruptura, curationem longiorem, & difficiliorem reddunt.

5. *MALIS A SIRONIBUS.* Hoc infeftum intra cutim fe infinuat & epidermidem in papulas attollit pruriginofas, rubras vel luteas, quæ fenfim exulcerantur. In planta pedis & vola manus firones frequenter nidulari folent.

Curatio exigit, ut sironus acu effodiantur, & dein locus sebo deligetur : alii solutionem salis amari, alii unguentum amarum cum mercurio dulci adhibent.

6. *MALIS A LUMBRICO EFFRACTORE.*

Hic vermis ex intestinis in umbilico vel in inguinibus, præsertim in locis herniosis excitato abscessu erumpere solet. Relinquit fistulam subinde difficulter, subinde facile aqua thëdiana curabilem.

C R I N O N E S.

Sunt setæ lineam longæ, nigricantes & confertæ, quæ instar vermiculorum ex cute exprimi possunt.

SPECIES sunt :

1. *CRINONES INFANTUM.* Cutis dorfi, brachiorum & crurum in infantibus athrophicis nigricantibus setis confertim obsidetur. Has setas aliqui pro vermiculis habent, & ideo *Comedones* vocant.

Curatio exigit, ut partes obsessæ bile bubula vel manu ex calido oleo olivarum madida, vel aqua calida, cui parum farinæ, aut pulveris cyprei additum est, alternis diebus fricentur.

2. *CRINONES ADULTORUM.* Puncta nigra referunt in facie, circa nasum, & in antica thoracis parte, quæ puncta digitis ex cute pressa simulacra vermiculorum cum capite nigro exhibent.

Sebum in folliculis cutaneis inspissatum & in externo apice corruptum, atque per porum excretorium glandulæ expressum, hos vermiculos cum capite nigro repræsentat.

Curatur lotionē saponacea ex sapone, vel oleo tartari per deliquium & expressione sebi, vel, quod optimum censetur, felle taurino.

CLASSIS XIII. MORBI UNGUIUM.



Morbi, qui ungues infestare solent, sunt

S E L I N E.

Est macula alba in vel sub ungue.

Macula autem albicans in radice unguis conspicua *lunula unguis* dicitur.

SPECIES sunt :

1. *SELINE A CARIE SICCA UNGUIUM*, quæ vitri acuti fragmento tam diu radi debet, donec macula dispareat. Subinde spiritus vini camphoratus conducit.

2. *SELINE A PUSTULA SUB UNGUE*, quæ rasuram unguis cum cultro exigit, ut pus exire possit.

ECCHYMOMA UNGUIS.

Est macula livida sub ungue.

SPECIES sunt:

1. *ECCHYMOMA VIOLENTUM*, quod a contusione, pressura, acupunctura unguis vel festuca sub unguem intrusa oritur.
Curatur fomento calido ex oxycrato vel vino.
2. *ECCHYMOMA A FRIGORE AERIS*.
Evanescit in calore.
3. *ECCHYMOMA A FRIGORE FEBRILI*.
Est livor unguium in stadio frigoris febrilis.
Evanescit in stadio caloris.
4. *ECCHYMOMA TRIHOMATICUM*.
Ante eruptionem trichomatis aliquando omnes ungues nigerrimi fiunt, & abscedunt.

G R Y P H O S I S.

Est unguium, postquam longe excreverunt, incurvatio.

SPECIES sunt:

1. *GRYPHOSIS A NEGLECTA ABSCISSIONE*. * Curatio exigit abscissionem ope foricis scindentis vel serrulæ, si unguis nimis durus.

* Hominibus, quoties ungues vel ex barbarie vel ex more aliquo antiquo omittunt refecare, ad 3 & 4 pollices & spithamiam longi fiunt. HALLER *Physiol. T. V. p. 30. Cel. CAMPER Abh. von Schuh. pag. 56.* ungues pollicis majoris, qui super omnes reliquos digitos pedis excrecebat, adhucdum conservat inter sua præparata anatomico-pathologica.

2. *GRYPHOSIS A RESECTA PLICA POLONICA*. Inter alia symptomata potissimum unguium excrescentia mirabilis, cum scabritie & nigredine, ut ungues cornua hircina referant, observatur.

Curatio exigit ablationem trichomatis.

3. *GRYPHOSIS ANONYMA* seu a morbo ignoto. *

FISSURA UNGUIUM.

Est unguis solutio lineam referens.

SPECIES sunt:

1. *FISSURA CRUENTA*, quæ ab instrumento acuto infligitur, & unionem ut vulnus curatur.
2. *FISSURA SICCA*, quæ sua sponte subinde observatur, aliquando autem luis venereæ vel lepræ effectus est.

Curatio instituaturs juxta morbum, a quo fissura pendet.

TINEA UNGUIUM.

Est unguis unius, vel plurium erosio seu corruptio ulcerosa.

* Ex morbo duos pollices longos ungues LINDENIUS in sua physiologia refert. Duas uncias longos in *Phil. Trans.* n. 297. quatuor cum dimidio JACOBÆUS conf. BARTHOLINI anat. p. 57.

SPECIES sunt:

1. *TINEA SICCA*, V. *scabrities unguium*.

2. *TINEA HUMIDA*, in qua unguis mollis, rugosus, hinc inde corruptus & saniosus est.

CAUSA PROXIMA est depositio humoris acris, qui circa radicem unguis deponitur.

Id contingit in lue venerea, in impetigine, in plica polonica, in lepra & elephantiasi.

Curatio exigit, ut acrimonia suo specifico remedio auferatur.

Externe spiritus vini camphoratus cum mastiche prodest.

MOLLITIES UNGUIUM.

Est unguium tanta flexilitas, ut sine ruptura plicari, & corrugari possint. Hic morbus subinde a tinea unguium, subinde a chlorosi oritur.

Curatio. Mollities *tineaosa* ut tinea unguis, mollities *chlorotica* martialibus curatur. *

SCABRITIES UNGUIUM.

Est unguium sicca, quasi cariosa corruptio, qua unguis scaber, crassus, friabilis & inæqualis evadit.

Hic morbus etiam *tinea sicca* unguium vocari potest; subinde solam radicem, vel solum marginem adhæsivum, subinde totum unguem occupat.

* NIEMAN *Dissertatio epistolica de scæda unguium mollitie puellæ chloroticæ martialium usu feliciter curata.* Magdeburg. 1774.

Oritur a valido labore, quo radix unguis vitiatur, aliquando etiam a causa interna nascitur.

Curatio exigit, ut frustum lardi corrupto ungui per aliquot septimanas firmiter applicetur.

PTERIGIUM UNGUIS.

Est epidermidis magna prolongatio & incrementum supra radices unguium.

Curatio exigit, ut epidermis obtuso cultro ab ungue separaretur & reprimatur.

Ulcera circa marginem unguis frequenter *carnem fungosam*, quæ supra unguem proserpere videtur, formare solent. Hæc lapide infernali auferatur, & dein aqua cum aqua vulneraria ex cortice peruviano, aqua Thediana & extracto saturni parata exsiccetur.

ARCTURA UNGUIS.

Est unguis curvatura lateralis, cutem secans & exulcerans.

Noscitur inflammatione, dolore intenso & exulceratione laterali digiti, præsertim pollicis majoris in pede.

Oritur ab excisione nimis acuta marginis lateralis in ungue aut a calceis nimium angustis.

Curatio exigit, ut unguis medietas fragmento acuto vitri tamdiu fricetur, donec margo lateralis sursum pergat; sub unguem ponitur linteam carptum, & ad ulcus applicetur extractum saturni,

aqua dilutum, vel aqua vulneraria viridis * vel aqua vulneraria chinata. **

Si hæc medicatio non juvat, discindatur forfice acutissima unguis a margine usque ad radicem, dein portio unguis carni increta, forcipe evel-
latur.

DEFORMITAS UNGUIS.

Est unguium monstrosum incrementum in formam un-
guiculæ avicularis vel cornu. ***

Curatio exigit abscissionem.

LAPSUS UNGUIUM.

Est unguis unius vel plurium spontaneus secessus a digito.

* *Ill.* BALDINGER *neues Magazin für Aerzte.* 3. B. 1. p. 26. *vom Nagelgeschwür.* ℞. vini albi ℥ij. viridis æris, aluminis aa ℥β, mellis ℥β. m. coquantur leniter.

** Ego sequantem aquam centies egregiam sum expertus. ℞. Aquæ fontanæ ℥vij. Aquæ Thedianæ ℥ij. Extracti saturni. Salis ammoniaci aa ℥β. Cort. peruviani ℥j. m. f. aqua.

*** Historiam unguium, qui in vera cornua laminata abierunt, V. in *Histoir. de l'Academ.* 1719. hist. 1. Hominem quotidie coram me video, qui sibi digitum auricularem manus sinistræ in sua juventute intra portam adeo compresserat, ut totus unguis ablatus fuerit, renascebatur loco unguis cornu acutum, quod unguis substantiam habet, admodum crassum & longum sit, si non omni mense refecetur.

CAUSÆ, quæ hunc lapsum efficiunt, sunt suppuratio sub vel circa radicem unguis, longa manuum maceratio in aqua calida, virus plicosum, vel aliud, & datum venenum.

A lapsu unguis ad minimum loci denudati attactum fiunt horrendi dolores.

Curatio requirit, ut inspergatur ad locum ab ungue nudum pulvis olibani vel masticis, & molli cera, quæ unguis figuram referat, tegatur.

Sic unguis a sua radice incipit iterum crescere, & restitui.

CLASSIS XIV. MORBI PILORUM.



Morbos, qui pilos afficiunt, ut morbos unguium ad cutaneos refero, cum ungues & pili partes cutis esse censeantur.

Sunt autem *morbi pilorum* sequentes.

CALVITIES.

Est pilorum in capite vel alia parte crinita defectus.*

CAUSA PROXIMA est osculorum in bulbis, quæ pilos emittunt, nimia amplitudo, vel nimia arctitudo seu concretio vel bulbuli ipsius morbositas.

Dividitur generatim calvities

In *universalem*, si totum caput calvum glabrumque sit.

* D. PFEIFFER *diff. de calvitie*. Budæ 1783. Calvities Græcis *ῥοχαλυσίς*, vel *Madarosis* dicitur.

In *partialem*: si quidam tantum capillatæ partis locus capillis careat. Hæc species dicitur *Area* seu *Alopectia*, si locus depilis plagam: *Ophiasis* si locus calvus serpentem ab occipitio, ad frontem vel utrinque ad tempora pergentem referat. Datur demum calvities barbæ, axillarum, pubis, oculorum.

SPECIES sunt:

1. *CALVITIES FEBRISEQUA*, quæ febres acutas sequitur.
2. *CALVITIES PUERPERARUM*. Quibusdam mulieribus in omni puerperio plus minus defluunt capilli.
3. *CALVITIES MORBORUM EXANTHEMATICORUM*. Variolas aut erysipelas sæpe calvities sequitur.
4. *CALVITIES ACRIMONIOSA*. Huc pertinet calvities a prægressa tinea, achoribus, trichomate, lepra, lue venerea, scorbuto &c.
5. *CALVITIES PHTHISICORUM*. Est capillorum defluvium, quod in consumata phthisi vel hætica observatur.
6. *CALVITIES A DEBILITATE NERVOSA*: terror, veneris abusus, magna animi per curas agitatio, cephalæa inducere calvitiem. *

* Exempla de his omnibus collegit D. PFEIFFER. l. c. p. 14.

7. *CALVITIES SENUM* est naturalis capillorum defectus in syncipite & vertice senum.

8. *CALVITIES HÆREDITARIA*. Quæ multis familiis jam in ætate juvenili vel virili consueta est. In Insula Mycono infantes calvi dicuntur nasci vel 20 anno jam calvescunt. *

9. *CALVITIES A VAPORE MERCURII*, quæ in aurifabris quandoque observatur, & diætâ lactea curata fuit. **

10. *CALVITIES* a causa externa: ut a dropace, a mitra aspera &c.

Prognosis. Si locus calvus frictione non rubeat, tunc calvities incurabilis censetur. *** Senilis nunquam, hereditaria & inveterata, ut & universalis raro curatur. Palingenesia crinium quandoque diversi a prioribus coloris & figuræ est.

Curatio exigit, ut causa materialis calvitiei tollatur, dein ut oscula pilos emittentia nimis laxa roborantibus arctentur, nimis arcta relaxentur, impervia autem ope rasuræ referantur. Hinc præmissis catharticis antacrimoniosa, vel roborantia vel in siccitate humectantia interne dentur.

Externe specificè laudantur: rasura capitis, aqua stillatitia e favis apum, axungia ursi, lixivium cinerum, in quo hederæ arborea vel malvæ radix

* TOURNEFORT *vog. en lev.* T. I. p. 333.

** FORESTI *observ. & curat.* L. 8. *obs.* 5.

*** ZACUTI *Prax. histor.* L. 7. C. I. p. 5.

vel buxus * infusus aut coctus, succus caparum affricus, ladanum oleo solutum, succus tabaci, thapsiæ ʒj cum axungia ursi ʒj in unguentum redacta.

H I R S U T I E S.

Est pilorum exortus nimius, vel in toto corpore vel in loco non consueto.

CAUSA PROXIMA est bulborum progenies in loco non consueto vel affluxus nimius nutrimenti ad bulbos pilorum.

Nascuntur subinde foetus adeo hirsuti, ut pro simiis habiti fuerint. Huc etiam refero feminas barbatae & duplicia supercilia super uno oculo.

HIRSUTIES ergo vel *universalis* in tota corporis superficie est, vel *partialis* in uno tantum vel consueto vel inconsueto loco. **

* *Misc. N. C.* dec. 2. ann. 2. obs. 155. lixivio buxi incautius faciem & collum lotum non tantum in capite loto sed etiam in facie & collo copiose progerminasse fertur.

** Homo ex sua natura hirsutum est animal, totum pilis adpersum, si volam manus, plantam pedis, & penis glandem excipias, nam etiam in facie & mammis formosissimæ feminæ pili deprehenduntur. Quoties jam hi pili, qui vulgo breves manent in homine, in aliqualem longitudinem excrescunt, tunc homines *hirsuti* seu *pilosi* vocantur. Foetus aliquando toti pilosi nascuntur, feminæ barbatae & homines in tota facie pilosi fuere visi. In ovarii, aliarumque partium athe-

Curatio. Applicetur spiritus salis dulcis, qui mediante charta bibula apponitur, vel unguentum depilatorium ex auripigmento, calce viva & melle.

X E R A S I A.

Est capillorum nimia tenuitas, lanugini similis.

Curatio exigit, ut caput novacula abradatur, & sæpius unguento pomato inungatur, atque pulvere cyprio inspergatur. Decoctum buxi denique tentandum.

TRICHOMA seu PLICA POLONICA.

Est præternaturalis pilorum in quacunque pilosa corporis parte in funiculos vel pannos intricatio, * nulla arte humana extricabilis.

Dividitur plica.

In *cirrosam*, quæ plica *mas* vocatur, dum unus vel plures cirri contorti e parte crinita instar caudarum glirium pendent.

romatibus frequenter pili crispi & alii inveniuntur. Sic etiam in omento, in ventriculo pili effloruerunt, lingua non raro pilosa evadit. Pilam capillorum super musculum rectum abdominis, & in carne bubula folliculum, in quo intricati pili erant, descripserunt Authores. V. III. HALLERI *elementa Physiologiæ* T. V. p. 32. & 33.

* Vide egregiam *diff.* D. GABRIEL de *Plica polonica.* Budæ. 1780. & *Cel. VICAT Mémoires sur la plique polonoise.*

In *villosam*, quæ plica *femina* dicitur, dum omnes fere crines in se mutuo intertexti speciem pilei villosi seu mitræ vel panni cujusdam rigidi efformant.

Sedes. Caput capillatum plerumque huic malo obnoxium est, tamen etiam in barba, & in pube visa est plica. Brutis e juba aut cauda erumpit. Longitudo ejusdem quandoque enormis est.

CAUSA PROXIMA est peculiare miasma, quod uberio-rem & criticum secessum succi crines nutrientis causat. Indoles atque origo hujus miasmatis adhuc ignoratur. Hoc miasma ex India orientali circa annum 1687 per Tartaros in Poloniam, Silesiam, Hungariam, Sarmatiam, Russiam, & loca vicina invecum fuisse creditur. In aliis regionibus vix conspicuus est morbus.

Morbi contagium *nativitate* a parentibus trichomatosis, vel concubitu cum homine infecto vel usu lecti, vestimentive miasmate infecti, communicatur.

SPECIES sunt:

I. *TRICHOMA LATENS* seu *OCCULTUM*.

Ante plicæ eruptionem per plures menses atrocissimus capitis dolor adest cum sudore viscido crinium, noctu molesto, copiosisque furfuribus locum plicæ, ubi erumpit, conspurcantibus. Arthritis vaga & fixa, pleuritis, cardialgia, colica, œdema crurum, glandularum infarctus, tubercula cutanea, tophi arthritici, ulcera oris, narium, viscerum febres variæ audæ &

intermittentes, deliria acuta & chronica, convulsiones, spasmi, paralyses, paretēs, alvi fluxus, hæmorrhagiæ, oculorum varii morbi, ophthalmia, amaurosis, dolor, pica, unguēs scabri, lividi, recurvi, corrupti, quandoque humores pilosi sub cute cranii latentes.*

2. *TRICHOMA EVOLUTUM*. Critica plicæ excretio per longum tempus durat, perfecta cognoscitur fuga omnium symptomatum, capillorum defluvio, qui dein resarciuntur.

3. *TRICHOMA SUPPRESSUM* a resecta ante perfectam crism plica, iidem oriuntur morbi, quos in latente trichomate adnotavimus, qui redeunte plica iterum evanescunt. Tolluntur hi morbi

1. Plicæ spontanea eruptione.

2. *Phthiriasi* cum porriginē, & sudore fœtido capitis.

3. *Alopecia* spontanea.

4. Datis medicamentis specificis contra plicam.

4. *TRICHOMA SPURIUM*. Est capillorum intricatio, quæ a neglecta pedinatione & sordida porriginē capitis nascitur.** Absentia sym-

* GABRIEL l. c. p. 27.

** Cél. VICAT l. c. p. 46.

ptomatum in trichomate vero consuetorum cognoscitur.

Curatur resectione capillorum & purificatione capitis. V. *Achores*.

Curatio. Cum antidotum hujus miasmatis adhuc desideretur, necesse est

1. Ut *latens* miasma excernatur:
2. — *excretum* non repellatur, aut
3. — *retropulsum* iterum in capillitium revoce-
tur.

LATENS miasma ad excretionem invitatur 1. ope fo-
mentorum calidorum, capillitio capitis diu ap-
plicatorum. Optimum est caput decocto lycopo-
dii bis de die lavare, vel unguento lycopodii,
bis de die illinere. * *Arnica* aut *roris marini* flo-
res in aqua vel cerevisia cocti, specificè ad hunc
scopum laudantur. 2. *Interne* idem decoctum
lycopodii vel infusum *arnica*, aut *rorismarini* **
cum sale succini, aut viperarum tamdiu exhi-
betur, donec symptomata remittant & plica pro-
deat.

In casu graviore adhibentur vesicatoria ad nucham,
theriaca, tinctura metallorum, pulvis ex sulphu-
re aurato antimonii, & camphora. Decoctum
sarsaparilla & radicis serpentaria virginiana.

* GABRIEL l. c. p. 78.

** Hebræo plica polonica laboranti infuso rorismarini
arthritidem & cephalæam nuper curavi, plica etiam
emendabatur, at ægrotus paullo post aufugiebat.

Unguibus apponatur cera rubra mollis ad figillandum usualis.

Purgantia valentiora, emetica, mercurialia, nitrosa copiose data, atque venæsectio morbum valde exasperant. Rescissio plicæ & capillorum est summe exitialis, cum pessimi exinde morbi subsequantur. Sed spontaneus plicæ delapsus, qui vero admodum raro contingit, subinde salutarius fuit. *

FISSURA CAPILLORUM.

Est spontanea dehiscencia capillorum in duo vel plura filamenta. **

Rarissime vel nunquam ad cutem usque capilli finduntur, sed tantummodo in fine extremo.

CAUSA PROXIMA est capillorum aridura, vel vitiosus succus, vel abundantia succi capillaris. Hinc capilli fissi sæpe defluunt.

* Interim tamen tonsio capitis aliquando utilis fuit. De plica valde immunda tonsione capitis sanata observationem habet TRIOEN v. ejus *observationes*. Cl. Prof. Pragensis MIKAN curavit feminæ, jam a multis annis plicosæ, capillos abscindi; altero die enormis capitis dolor, vertigo & debilitas sequuntur, multa remedia gratis tentantur, omnia in pejus ruunt, demum capilli penitus abraduntur, & sic hæc fœminæ integre convaluit.

** Græcis hic morbus dicitur *Dichophyia*.

7

Curatio exigit, ut capitiluvia ex herbis aromaticis & recens unguentum pomatum adhibeatur. *Interne* dentur, quæ sanguinem purificant.

C A N I T I E S.

Est coloris capillorum mutatio in album vel gryseum colorem.

CAUSA PROXIMA esse videtur exsiccatio seu aridura bulborum capillarium. *

SPECIES sunt:

1. *CANITIES SENILIS*, quæ senectutis est naturalis effectus. Quibus venerabile hoc senectutis ornamentum displicet, hi caput suum cæsarie adscititia tegere, aut frequenti pectinatione cum pectine plumbeo colorem nigrum inducere tenentur. Sunt demum, qui cum solutione lapidis infernalis capillos nigricant.
2. *CANITIES PRÆMATURA*, quæ in ætate juvenili vel virili jam contingit. Hæc canities sæpe hereditaria est, sæpe magnum terrorem, aut morbum sequitur. * *Tractatur* ut canities senilis.

* In senibus, omnibus in regionibus capilli canescunt, cum solus nunc epidermidis color supersit exhausta medulla, a quo color erat, & pellucidi sunt ut vitrum album, dicit *III. HALLERUS*, bulbos etiam minores esse ajunt.

** Subito aliquos a terrore canuisse multi auctores sunt *V. III. HALLERI elementa Physiol. T. V. p. 37.*

INDEX GENERUM.

Pag.		Pag.	
A.		E.	
Achores.	74	Ecchymoma.	29
Albor.	35	— unguis.	121
Alphus.	34	Elephantiasis.	71
Anserina cutis.	64	Ephelis.	17
Aphthæ.	104	Erythema.	22
Arctura unguis.	125	Eschara.	74
Asperitas cutis.	90	Efferæ.	25
		Exanthema labiale.	83
		— subaxillare.	83
B.		Excreſcentiæ cutaneæ.	96
Bullæ.	57	Excoriatio cruenta.	109
— ſolitariæ.	58	— purulenta.	102
		Exuvia epidermidis.	84
C.		F.	
Callus.	91	Fiffura.	106
Calvities.	127	— capillorum.	135
Canities.	136	— unguium.	123
Cicatrix.	92	Flavedo cutis.	19
Clavus.	94	Frambæſia.	101
Condyloma.	99	Fucata cutis.	39
Cornua cutanea.	98	Furfuratio.	84
Cruſtæ.	73	Fuſcedo.	18
— capitis neūnatorum.	77	G.	
Cruſtæ lactea.	77	Grutum.	61
Crinones.	120	Gryphofis.	122
		Gutta roſacea.	19
D.		H.	
Deformitas unguis.	126	Helminthiaſis.	116
Deſquammatiô.	84	Herpes.	61

INDEX.

	Pag.
Hirsuties.	130
Hydatis.	55
Hystriasis.	99

I.

Ichthiosis.	89
Ictus ab insecto.	112
Impetigo.	86
Insecta cutanea.	114
Intertrigo.	103
Jonchi.	60

L.

Lapsus unguium.	126
Lentigo.	16
Lepra.	67
Lichen.	86
Livor cutis.	30

M.

Maculæ.	15
—— artificiales.	38
—— gongrenosæ.	31
—— lata Plateri.	28
—— maternæ.	36
—— scorbuticæ.	31
Malis.	117
Malum mortuum.	83
Melas.	32
Melasma.	32
Mentagra.	82
Miliare.	55
Milium.	61
molities unguium.	124
Morsus.	111

N.

Nigredo cutis.	33
Noma.	33

P.

	Pag.
Pallor cutis.	35
Papulæ.	60
Pemphigus.	59
Petechiæ.	31
Phlyctenæ.	54
Pityriasis.	115
Phygethlon.	66
Phyma.	57
Plica.	131
Porrigo.	85
Pressura.	110
Ptydraciæ.	26
Pterigio unguis.	125
Punctura.	111
Pustulæ.	40
—— solitariae.	41

R.

Rhagades.	107
Rubedo.	26
Rugosa cutis.	90

S.

Scabies.	41
—— capitis.	74
Scabrities unguium.	124
Scissura.	100
Seline.	121
Serpigo.	61
Squamæ.	84
Stigma.	21
Sudamina.	54

T.

Terminthus.	53
Tinea.	81
—— unguium.	123
Trichoma.	131

INDEX

	Pag.		Pag.
Tuberculum.....	65	Vibices.....	30
Tyriasis.....	89	Ulcera.....	102
V.		Unctuosa cutis.....	40
Vari.....	60	Uritis.....	57
Varicellæ.....	52	Urticata.....	25
Variegata cutis.....	38	Vulnera cutanea.....	109
Variolæ.....	46	X.	
Verruca.....	96	Xerasia.....	131
Vesiculæ.....	54	Z.	
—— cristallinæ geni-		Zona S. Zofter.....	27
talium.....	56		









